

A Nyugdíjbiztosítási Alap 2005. évi költségvetésének végrehajtása

I. A Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetése egyenlegének alakulása és feltételrendszerének értékelése

A Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény a Nyugdíjbiztosítási Alap (a továbbiakban Ny. Alap) 2005. évi költségvetését 1 854 373,8 millió forint bevételi és 1 854 373,8 millió forint kiadási főösszeg mellett, nulla egyenleggel állapította meg.

Az Ny. Alap a 2005. évet a tervezett nulla szaldóval szemben 93 533,1 millió forint hiánnyal zárta, amely 1 822 488,8 millió forint bevételi és 1 916 021,9 millió forint kiadási főösszeg mellett valósult meg.

A 2005. évi összbevétel 31 885,0 millió forinttal, 1,7 %-kal alatta maradt a tervezett előirányzatnak, a kiadás pedig 61 648,1 millió forinttal, 3,3 %-kal meghaladta azt. A keletkezett hiány két tényező együttes hatásának következménye. Kialakulásában jelentős szerepet játszott egyrészt az, hogy a 2004. évi tényleges teljesítés mind a bevételek, mind a kiadások esetében jelentős eltérést mutatott a tervezés bázisául szolgáló várható értékhez képest, másrészt az, hogy a makrogazdasági folyamatok nem az előzetes terveknek megfelelően alakultak.

A bevételek tervezésének feltételei között döntő szerepet játszik a járulékmértékek és a járulékköteles jövedelmek nagysága. A munkáltató által fizetendő nyugdíjbiztosítási járulék mértéke a 2004. évihez képest nem változott, mértéke: 18 százalék. Az egyéni járulékok mértékében sem következett be változás, a biztosított által fizetendő nyugdíjjárulék mértéke a kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer hatálya alá tartozó biztosított esetében: 8,5 százalék, a magánnyugdíj-pénztári tagok esetében pedig 0,5 százalék. A nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettség felső határa (járulékl plafon) az előző évi 14 500 forint/nap összegről 16 440 forint/nap összegre emelkedett.

A járulékbevételi előirányzatok 2005. évi tervezése – a foglalkoztatottak számának 0,9 %-os, és a bruttó átlagkereset 6,5 %-os növekedése mellett – **7,5 %-os bruttó keresettömeg növekedésre épült**, és a behajtási tevékenység hatékonyságának növekedésével is számolt. Így terv-szinten a munkáltatói és biztosított járulékok előirányzatának együttes összege 9,1 %-kal haladta meg a bázisidőszak várható teljesítését. A KSH jelentése szerint ugyanakkor 2005-ben – az alkalmazásban állók létszámának megközelítőleg bázisszintű alakulása (0,1 %-os csökkenés) és a bruttó átlagkereset 8,8 %-os növekedése mellett – a nemzetgazdasági bruttó keresettömeg tényleges növekedése 8,7 %-os volt. A munkáltatói és biztosított járulék együttes összegének –

előző évihez viszonyított – növekedési mértéke is az említettnek megfelelő nagyságrendet (8,8 %-ot) ért el. A járulékbevételek növekedése ennek ellenére is 2,1 %-kal, 29,2 milliárd forinttal elmaradt az előirányzott értéktől. Ennek oka elsősorban az, hogy a munkáltatói és biztosítotti járulékok 2004. évi tényleges teljesítése elmaradt a tervezés bázisául szolgáló várható értéktől, illetve a behajtási tevékenységből származó bevétel nem érte el a tervezett mértéket.

Az ellátási kiadások tervezett előirányzata – a jogszabályi előírásoknak megfelelően – a januári 6,3 %-os nyugdíjemelés összegét tartalmazta. A novemberi, további 1,0 %-os nyugdíjemelésre a nettó átlagkereset és a nyugdíjas fogyasztói árindex éves várható alakulása alapján került sor. A novemberi emelésből adódó kiadás-növekedés éves szinten közel 18 milliárd forintot tett ki.

Az ellátási kiadások előirányzat feletti teljesülésében – a kiegészítő nyugdíjemelés és a bázisidőszaki vártnál nagyobb kiadás mellett – jelentős szerepet játszott az automatizmusok (létszámváltozás, cserélődés) tervezett meghaladó hatása is.

II. A Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeinek, kiadásainak teljesítése

A 2005. év során az összes bevétel 1,7 %-kal az éves előirányzat alatt maradt, a kiadások pedig 3,3 %-kal meghaladták azt.

Magnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi előirányzat	2005. évi teljesítés	millió forint	
				2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe a 2004. évihez viszonyítva (%)
Bevételi főösszeg	1 626 788,1	1 854 373,8	1 822 488,8	98,3	112,0
Kiadási főösszeg	1 707 037,8	1 854 373,8	1 916 021,9	103,3	112,2
Egyenleg	-80 249,7	0,0	-93 533,1		

Az előző évihez viszonyítva a bevételi főösszeg 12,0 %-kal, a kiadási főösszeg pedig – nagyobb arányban – 12,2 %-kal nőtt. A deficit a 2004. évi 80 249,7 millió forintos összegnél 13 283,4 millió forinttal magasabb: 93 533,1 millió forint.

2005-ben az összes kiadás 95,1 %-át finanszírozták a bevételek, ami a 2004. évi 95,3 %-os arányhoz képest csökkenő tendenciát jelez. A kiadások fedezetét illetően a járulékbevételek és hozzájárulások részaránya csökkent, a központi költségvetési hozzájárulásoké pedig nőtt. Míg 2004-ben a kiadások 75,2 %-át fedezték a járulékbevételek és hozzájárulások, addig 2005-ben ez az arány már csak 72,6 % volt. A – különböző jogcímenen járó, és a nyugdíjbiztosítási érdeken túlmutató kedvezmények, stb. miatti – központi

költségvetési hozzájárulások az előző évben 19,6 %-os, a tárgyévben pedig 22,0 %-os részarányban járultak hozzá a kiadások finanszírozásához. (Nőtt a magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlásának, illetve a költségvetés pénzeszköz-átadásának összege.)

II. 1. Az Ny. Alap bevételeinek teljesítése

Az Ny. Alap 2005. évi bevételi főösszege 1 822 488,8 millió forint, mely az előirányzott 1 854 373,8 millió forinthez képest 98,3 %-os teljesítést mutat.

A járulékbevételek és hozzájárulások 1 391 195,1 millió forintos összege az éves előirányzat 97,8 %-ának felel meg, és 8,4 %-kal haladja meg a 2004. évi tényleges összeget. A járulékbevételek és hozzájárulások meghatározó részét képezi a munkáltatói és biztosított járulékok együttes 1 358 345,4 millió forint összege, amely 27 216,3 millió forint, – 2,0 %-nak megfelelő – lemaradást mutat az előirányzathoz képest, és 8,9 %-kal haladja meg az előző évi teljesítést. A munkáltatói és biztosított járulékok összességének teljesítése a következő táblázatban foglaltak szerint alakult.

II. 1. 1. Munkáltatói nyugdíjbiztosítási járulék és biztosított nyugdíjjárulék

millió forint

Megnevezés (járulék jogcíme)	2004. évi teljesítés	2005. évi előirányzat	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
Munkáltatói nyd.bizt. járulék összesen	1 017 040,2	1 126 887,3	1 124 170,6	99,8	110,5
Egyéni biztosított nyugdíjjárulék	228 586,8	257 409,2	230 920,5	89,7	101,0
Ebből: biztosított által fiz. nyugdíj.jár. (8,5 %)	213 290,5	244 206,2	215 938,1	88,4	101,2
Ebből: magán- nyugdíjpénztári tag által fiz. nyd. jár. (0,5 %)	15 296,3	13 203,0	14 982,4	113,5	97,9
Munkáltatói és egyéni biztosított járulékok összesen	1 245 627,0	1 384 296,5	1 355 091,1	97,9	108,8
Magán- nyugdíjpénztárak átutalásai	1 618,3	1 265,2	3 254,3	257,2	201,1
Ebből: rokkantsági transzfer	961,9	696,1	1 753,5	251,9	182,3
Ebből: pénztártagok visszalépéséből származó transzfer	656,4	569,1	1 500,8	263,7	228,7
Munkáltatói és biztosított járulékok összesen	1 247 245,3	1 385 561,7	1 358 345,4	98,0	108,9

Az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 114.§ (7) bekezdésében foglaltak szerint: a munkáltatók által az Ny. Alap APEH-nál vezetett számlájára járulék címén átutalt bevételeket – az egyes járulékelemek (járulékcímek) között az ONYF havonta, a mindenkori bevallott kötelezettség arányában – osztja meg. Az így elszámolt, járulék jogcímenkénti összegeket az éves járulék elszámolás keretében, a halmozott éves bevallás arányában korrigálni kell.

Az Ny. Alap számlájára naponta érkező (jogcímre, ill. kiemelt előirányzatra meg nem bontott) járulékbévitel tehát a jogszabályban meghatározottak szerint (a bevallások APEH által közölt végleges összegei alapján) került megbontásra. A járulékbévitel – járulék jogcímenkénti – összegei e metodika szerint történt megbontásból származnak, az előirányzathoz, illetve az előző évi tényleges összeghez viszonyított alakulásuk azonban eltér a gazdasági folyamatok (keresettömeg- és létszám-növekedés stb.) által indokoltól: a munkáltatói járulék alakulása magasabb, az egyéni járuléké pedig alacsonyabb a gazdasági folyamatok által indokoltnál. (Az egyes járulék-jogcímek szerinti összegek alakulását részletesen nem elemezzük, az eltérés okainak feltárása külön vizsgálat, elemzés tárgya lehet.)

A magán-nyugdíjpénztári tagok által fizetett nyugdíjjárulék 14 982,4 millió forint, az előző évi összeg 97,9 %-át teszi ki. A fenti teljesítés a nemzetgazdasági bruttó átlagkereset, és a magán-nyugdíjpénztári tagok létszámának (8,8, ill. 4,4 %-os) növekedése mellett következett be. A járulékbévitel csökkenés oka elsősorban az, hogy bár a járulékmérték mindkét évben azonos, 0,5 %-os volt, 2004. januárjában még az előző évi magasabb, 1,5 %-os mérték szerint történt a befizetés.

A magán-nyugdíjpénztárak átutalásainak összege 3 254,3 millió forint, több mint kétszerese az előző évinek. Ez egyrészt abból adódik, hogy – a magán-nyugdíjpénztári tagok rokkantsági nyugdíjra való jogosultságának, illetve az általános társadalombiztosítási nyugdíjszabályok (összezszerűségi) alkalmazhatóságához – a tervezettnél sokkal nagyobb összegű átutalás történt, másrészt pedig abból, hogy a Magánnyugdíjról és a magán-nyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény 123. §-ának (6) bekezdése alapján is a tervezettet meghaladó mértékű volt a visszalépés a tisztán társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe. A rendelkezésre álló adatok alapján 2005-ben saját elhatározásból 9 061 fő lépett vissza az állami nyugdíjrendszerbe, a rokkantsági transzfer miatti létszám pedig 7 870 fő volt.

II. 1. 2. Egyéb járulékok és hozzájárulások

Megnevezés	millió forint				
	2004. évi teljesítés	2005. évi előir.	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Egyéb járulékok és hozzájárulások összesen</i>	29 887,8	30 138,2	27 467,4	91,1	91,9
Megállapodás alapján fizetők járulékai	1 536,5	1 459,0	1 680,6	115,2	109,4
Közteherjegy után befolyt járulék	378,8	305,6	707,9	231,6	186,9
Sorkatonai szolg. telj. utáni nyugdíjbizt. és nyugdíj járulék*	1 104,9	31,0	0,5	1,6	0,05
- Honvédelmi Minisztériumtól	484,3				
- Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztériumtól	620,6	31,0	0,5	1,6	0,08
Fegyveres testületek kedvezm. nyugell. kiadásaihoz hozzájár.	26 867,6	28 342,6	25 078,4	88,5	93,3
- Honvédelmi Minisztériumtól	13 028,7	13 803,9	13 803,9	100,0	105,9
- Belügyminisztériumtól	10 804,4	11 447,2	8 201,5	71,6	75,9
- Igazságügyi Minisztériumtól	1 848,3	1 848,3	1 829,8	99,0	99,0
- Pénzügyminisztériumtól	580,8	580,8	580,8	100,0	100,0
- Miniszterelnökség fejezettől	605,4	662,4	662,4	100,0	109,4

*Megjegyzés: A sorkatonai szolgálatot teljesítők nyugdíjjáruléka címén magába foglalja a polgári szolgálatosok járulékait is.

Az egyéb járulékok és hozzájárulások 27 467,4 millió forintos teljesítése 8,9 %-kal elmarad az előirányzattól, és csaknem ugyanilyen mértékben alatta marad az előző évi értéknek is.

A teljesítés legnagyobb hányadát a *fegyveres testületek kedvezményes nyugellátásainak kiadásaihoz hozzájárulás* tétele (25 078,4 millió forint) adja, amely csak 88,5 %-át teszi ki a tervezett értéknek. Az előirányzat alatti teljesítést az okozza, hogy az egyes fejezetek a törvényben meghatározott térítési összegnél kevesebbet utaltak át, „hivatkozva” a 2005. évi költségvetési törvény 51. § (1), illetve (6) bekezdésére, amely a fejezetek részére államháztartási tartalék, valamint előirányzat-maradvány képzését rendelte el.

A *sorkatonai szolgálatot teljesítők utáni nyugdíjbiztosítási és nyugdíjjárulék* 0,5 millió forint, a tervezett összegnek csupán 1,6 %-a, az előző évi teljesítéshez képest pedig csak 0,05 %-ot tesz ki. Az előző évihez viszonyított nagymértékű csökkenés a sorkatonai szolgálat megszűnésével függ össze.

A *megállapodás alapján fizetők járuléka* 1 680,6 millió forint, amely 221,6 millió forinttal haladja meg az előirányzatot, és 144,1 millió forinttal magasabb az előző évi teljesítésnél. Az előző évit meghaladó befizetés

elsősorban a minimálbér emelkedésével és a megállapodások számának tárgyévi (14 009-ről 14 186-ra történő) növekedésével magyarázható.

A *közteherjegy* után befolyt járulék befizetése az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásról és az ahhoz kapcsolódó közterhek egyszerűsített befizetéséről szóló 1997. évi LXXIV. törvény rendelkezéseinek megfelelően történik. A 707,9 millió forint teljesítés a tervezett érték 2,3-szerese, és csaknem kétszerese az előző évinek, az igénybevétel nagymértékű emelkedésének hatására.

II. 1. 3. Késedelmi pótlék, bírság

millió forint

Megnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi előir.	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Késedelmi pótlék, bírság</i>	6 163,7	6 654,1	5 382,3	80,9	87,3

Késedelmi pótlék, bírság címen 5 382,3 millió forint érkezett a nyugdíjágazat számlájára, amely 1 271,8 millió forint lemaradást mutat az előirányzathoz képest (a teljesítés aránya 80,9 %). 2001. január 1-jétől az APEH késedelmi pótlék és bírság számlájára befolyt összegből a társadalombiztosítás pénzügyi alapjait megillető összeget az APEH számolja ki. A számítás alapja a társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól és azok 1993. évi költségvetéséről szóló 1992. évi LXXXIV. törvény 13. számú mellékletében szereplő képlet.

II. 1. 4. Központi költségvetési hozzájárulások

millió forint

Megnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi előir.	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Központi költségvetési hozzájárulások</i>	334 102,5	421 404,1	421 474,1	100,02	126,2
- GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben részesülők utáni közp. költségvetési térítés	21 700,2	22 947,0	22 947,0	100,00	105,7
- Magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlására költségvetési tám.	168 096,7	211 248,0	211 248,0	100,00	125,7
- Központi költségvetésben tervezett pénzeszközátadás	144 305,6	187 209,1	187 279,1	100,04	129,8

A központi költségvetési hozzájárulások teljesülése összességében 70,0 millió forinttal meghaladja az eredeti előirányzatot, összefüggésben a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény évközi – a 2005. évi XLIV.

törvényben előírt – módosításával, amely az özvegyi nyugdíj jogosultság feltételeit bővítette. A jogkiterjesztés miatt a 2167/2005. (VIII. 2.) számú Kormányhatározat a nyugellátások és a központi költségvetésben tervezett pénzeszköz-átadás előirányzatát egyaránt 70,0 millió forinttal emelte. A teljesítés összege 421 474,1 millió forint, amely az előző évi értéket 87 371,6 millió forinttal, 26,2 %-kal haladja meg. A jogcímcsoporton belül a tárgyévi teljesítés a következők szerint alakult.

- A GYES-ben, GYED-ben, GYET-ben részesülők nyugdíjbiztosítási járulékát a központi költségvetés 22 947,0 millió forintban – az előirányzat összegével megegyezően – térítette meg az Ny. Alap részére. A fenti összeg az előző évihez képest 5,7 %-os növekedést mutat.
- A magánnyugdíjpénztárba átlépők miatti járulékkiesés pótlását szolgáló költségvetési támogatás szintén az előirányzatnak megfelelően teljesült, 211 248,0 millió forint összegben, amely 25,7 %-kal haladja meg az előző évi értéket. A PSZÁF által előzetesként közölt 2005. évi magánnyugdíjpénztári tagdíj bevétel bruttó összege 248,9 milliárd forint (amely tartalmazza a nem azonosított tagdíjbevételeket is). Ez az összeg a központi költségvetési térítésnél 37,7 milliárd forinttal magasabb.
- A központi költségvetésben tervezett pénzeszköz átadás teljesítése az eredeti törvényi előirányzatot 70,0 millió forinttal meghaladja, a fentiekben említett Kormány határozatban foglaltaknak megfelelően. A megtérítés összege 187 279,1 millió forint 29,8 %-kal magasabb az előző évinél.

II. 1. 5. Nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek

Megnevezés	millió forint				
	2004. évi teljesítés	2005. évi előir.	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcs. egyéb bevételek</i>	7 676,3	9 009,2	7 316,0	81,2	95,3

A nyugdíjbiztosítási tevékenységgel kapcsolatos egyéb bevételek 7 316,0 millió forint összegben teljesültek, 1 693,2 millió forinttal (18,8 %-kal) elmaradva a tervezett értéktől. A 2004. évi teljesítéshez viszonyítva 4,7 %-os csökkenés mutatkozik. A tétel az Ny. Alapot megillető – korábban kifizetett – visszatérítendő ellátások pénzügyileg elszámolt összegeit tartalmazza, a fő bevételi jogcímek: elhalálozás, illetve jogalap nélküli ellátás felvétele.

Az itt kimutatott bevételek legnagyobb részét, 71,8 %-át az Ny. Alapot megillető ún. *véglegesen visszaérkezett bevételek* összege adja, amely évről évre csökkenő tendenciát mutat, 2005-ben 8,9 %-kal kevesebb az előző évinél.

A *jogalap nélkül felvett ellátásokkal kapcsolatos megtérülések* kisebb hányadát (kb. 15,4 %-át) adják a fenti jogcímen elszámolásra kerülő bevételeknek.

II. 1. 6. Vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek

Megnevezés	millió forint				
	2004. évi teljesítés	2005. évi előir.	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek</i>	14,8	20,0	21,3	106,5	143,9
Ellátások fedezetére szolgáló vagyongazd. bevételek	14,8	20,0	21,3	106,5	143,9
- Járuléktart. fejében átvett vagyon ért.-ből származó bevétel	14,8	15,0	21,3	142,0	143,9
- Egyéb vagyonértékesítésből (ingyenes vagyonjuttatás stb.) származó bevétel	0,0	5,0	0,0	0,0	

A vagyongazdálkodással kapcsolatos bevételek 21,3 millió forint összegű 2005. évi teljesítése a járuléktartozás fejében átvett vagyon értékesítéséből és hasznosításából származik. A fenti bevétel az előirányzatot 1,3 millió forinttal (6,5 %-kal), az előző évi teljesítést pedig 6,5 millió forinttal (43,9 %-kal) haladja meg.

II. 1. 7. Működési célú bevételek

millió forint

Megnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi törvényi előirányzat	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előirányzathoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
Működési célú bevételek	1 697,7	1 586,5	2 482,3	156,5	146,2
Működési bevételek	1 582,0	1 586,5	2 220,9	140,0	140,4
Intézményi működési bevételek	95,6	90,0	167,8	186,4	175,5
Működési célú pénzeszköz átvétel államháztartáson belülről	1 359,8	1 368,5	1 931,8	141,2	142,1
Működési célú pénzeszköz átvétel államháztartáson kívülről	126,6	128,0	121,3	94,8	95,8
Felhalmozási és tőke jellegű bevételek	6,5		249,9		3 844,6
Felhalmozási célú pénzeszköz átvétel államháztartáson belülről és tőke jellegű bevételek					
Egyéb felhalmozási és tőke jellegű bevételek	6,5		249,9		3 844,6
Kölcsönök visszatérülése	109,2		11,5		10,5

Az ágazat 2005. évi működési bevétele az eredeti előirányzatként tervezett 1 586,5 millió forinttal szemben 2 482,3 millió forintra teljesült (156,5 %). A 2004. évihez viszonyítva a növekedés 46,2 %.

Az összes működési bevételen belül az intézményi működési bevétel 167,8 millió forint.

Az államháztartáson belüli pénzátvétel 1 931,8 millió forint. Ebből 1 378,0 millió forint a pénzbeli kárpótlás, valamint a jövedelempótló és kiegészítő szociális támogatások folyósítása után átutalt működési költségtérítés, illetve ezen ellátások évközi emelésének ICSSZEM-től kapott 42,1 millió forint működési költségtérítése, továbbá 401,3 millió forint az előző évi létszámleépítés költségeinek finanszírozásához kapott költségtérítés. A fennmaradó 110,4 millió forintból 65,6 millió forint a költségvetés általános tartalékából a nyugdíjasokat érintő, év végi intézkedésekről, valamint a korrekciós nyugdíjemeléstről szóló tájékoztató kiadványra befolyt összeg, 34,9 millió forint a Nemzeti Földalap működési költségtérítése, 9,9 millió forint egyéb pénzátvétel. (A fentiekben már említett, ICSSZEM-től kapott 42,1 millió forint működési költségtérítés, valamint a költségvetés általános tartaléka terhére beérkezett 65,6 millió forint – összesen 107,7 millió forint – az Igazgatási szervek, Működési célú pénzeszköz-átvétel államháztartáson belül kiemelt előirányzaton került elszámolásra.)

Az államháztartáson kívüli pénzeszköz átvétel a tervezett 128,0 millió forinttal szemben 121,3 millió forintra teljesült. Az összeg az ÁPV Rt. (90,1 millió forint) és a Hadigondozottak Közalapítványa (31,2 millió forint) működési költségterítéséből származik.

Felhalmozási és tőke jellegű bevétel 249,9 millió forint, a kölcsönök visszatérülése pedig 11,5 millió forint.

II. 1. 8. Az Ny. Alap likviditása, a kincstári egységes számlához kapcsolódó megelőlegezési számla igénybevételének alakulása

A likviditás alakulását, és ezzel együtt a hitelállomány nagyságát az Ny. Alap esetében elsősorban a járulékbevételek és a nyugdíj kifizetések közötti időbeli eltérés, valamint a „központi költségvetési hozzájárulások” átutalásának összege és ütemezése határozza meg. A hitelszámla januári nyitóegyenlege 77 500,6 millió forint volt, amely a 2004. évi hiány finanszírozásával függ össze. (A hiány rendezésére a 2005. évi CXVIII. zárszámadási törvény keretében került sor.) December utolsó munkanapján 89 989,7 millió forint volt a hitelállomány, amelynek kialakulásában alapvető szerepet játszott, hogy az Ny. Alap 93 533,1 millió forint hiánnyal zárta a 2005. évet.

Az év folyamán a napi átlagos hitelállomány 125 065,0 millió forint volt, az egyes hónapokra vonatkozó átlagos összegek azonban jelentős eltéréseket mutatnak. 2005-ben az Ny. Alap folyamatosan hitelre szorult, egyetlen napon sem rendelkezett a szükséges forrással. A hitelszámla napi egyenlege december 7-én érte el legmagasabb értékét, 343 165 millió forinttal. Ennek oka az, hogy a – 13. havi nyugdíj és az 1 %-os visszamenőleges emelés kifizetésével összefüggésben – novemberben kialakult kiugróan magas hitelállomány december elején jelentősen tovább halmazódott a nyugellátások előrehozott kifizetése miatt. Ugyanakkor a bevételek legnagyobb tételei (a járulékbevételek és a központi költségvetési hozzájárulások) a hónap későbbi időszakában, 12-étől kezdődően, az utolsó banki nappal bezárólag kerültek jóváírásra.

II. 2. Az Ny. Alap kiadásainak teljesítése

Az Ny. Alap kiadásainak összege 1 916 021,9 millió forint volt, amely 3,3 %-kal meghaladja az előirányzat értékét. Ezen belül a nyugellátások teljesítése 1 888 077,7 millió, a postaköltség és egyéb kiadásoké 4 178,2 millió, a vagyongazdálkodási kiadásoké 112,3 millió, a működési célú kiadásoké pedig 23 653,7 millió forint. A kiadások meghatározó elemét (98,5 %-át) a nyugellátások képezik.

II. 2. 1. Nyugellátások

A nyugdíjakra fordított összeg – a Nyugdíjbiztosítási Alapból, az Egészségbiztosítási Alapból és a nem társadalombiztosítási forrásból a korhatár betöltéséig finanszírozott nyugdíjak (foglalkoztatáspolitikai célú korengedményes nyugdíjak, bányásznyugdíjak, stb.) együttes kiadása – 2005-ben 2 157,9 milliárd forint volt, ez 2 millió 744 ezer ellátott éves ellátását fedezte. A nyugdíjakra fordított kiadások a GDP 9,9 %-át tették ki. A teljes nyugdíjkiadás összegéből 1 888,1 milliárd forinttal részesedik az *Ny. Alap*, amely így a nyugdíjkiadások döntő hányadát, 87,5 %-át finanszírozza. Ez a GDP 8,7 %-ának felel meg. Az *Ny. Alap*ból finanszírozott ellátottak száma 2005-ben átlagosan 2 millió 345 ezer fő volt. A folyósított ellátások száma – mivel egy személy többféle ellátásban is részesülhet – ennél több, 2 millió 947 ezer volt.

Az *Ny. Alap* által finanszírozott nyugellátások költségvetési törvényben megjelenő jogcímeinek 2005. évi teljesítési adatait – összehasonlítva a megelőző év tényadataival és a tárgyévi előirányzatokkal – a következő táblázat tartalmazza.

Megnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi előirányzat	2005. évi teljesítés	millió forint	
				2005. évi telj. %-aránya az előir.-hoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
Nyugellátások	1 678 884,7	1 826 911,5	1 888 077,7	103,3	112,5
Öregségi nyugdíj*	1 124 808,2	1 189 455,0	1 241 178,3	104,3	110,3
Rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíj	261 927,9	279 229,2	283 636,4	101,6	108,3
Hozzá tartozói nyugellátás	226 684,4	254 816,0	255 839,3	100,4	112,9
Tizenharmadik havi nyugdíj	65 464,2	103 411,3	107 423,7	103,9	164,1

*A 2002. évi egyszeri juttatásból adódó 2004-ben és 2005-ben kifizetett összegeket is tartalmazza az öregségi nyugdíj teljesítés összege, bár szakmai tartalmánál fogva ez nem része e jogcímnek.

Az *Ny. Alap* nyugdíjkiadásai a *megelőző évhez képest* 209,2 milliárd forinttal, 12,5 %-kal növekedtek. A növekedést döntő mértékben a két nyugdíjemelés és a 13. havi nyugdíj fokozatos bevezetésének hatásai határozták meg. Az előző évhez képest többletként jelentkezett az özvegyi nyugdíjak 2004. évi emelésének áthúzódó hatása is. Az ellátottak létszámának növekedése és összetételének megváltozása, a viszonylag magasabb induló ellátással rendelkezők állományba kerülése szintén a nyugdíjkiadásokat emelő tényező volt. A nyugdíjkiadás 2005. évi növekedésének összetevőit számszerűsítve a következő táblázat tartalmazza:

	Kiadás (Mrd forint)	Növekedés (2004=100)
2004. évi báziskiadás	1678,9	100,0
Nyugdíjmelés	122,9	7,3
- januári nyugdíjmelés (6,3 %)	104,5	
- novemberi nyugdíjmelés (1,0 %)	17,7	
- méltányossági nyugdíjmelés	0,7	
Szerkezeti változások	50,2	3,0
- 13. havi nyugdíj többlete	35,8	
- özvegyi nyugdíj 2004. évi emelésének áthúzódó hatása	14,4	
Automatizmusok	36,0	2,1
- létszámváltozás	3,7	
- kiegészítő ellátások számának változása	1,9	
- összetétel-változás, cserélődés	30,5	
2005. évi nyugdíjkiadás összesen	1888,1	112,5

Az egyes adatok összege a kerekítés miatt eltérhet az összegző adatok értékétől.

Az Ny. Alap 2005. évi költségvetése nyugdíjkiadásokra 1 826,9 milliárd forintot *irányzott elő*. Az 1 888,1 milliárd forintot kitevő tényleges kiadás ezt 61,2 milliárd forinttal haladta meg. A 3,3 %-os túllépés elsősorban négy jelentősebb súlyú tényező hatására vezethető vissza. A nyugdíjmelésben szerepet játszó makrogazdasági mutatók várható alakulására tekintettel novemberben végrehajtott kiegészítő nyugdíjmelés többletkiadással járt, ez értelemszerűen nem szerepelt az előirányzatban. Hozzájárult a terven felüli kiadáshoz, hogy az Ny. Alap ellátásaiban 2005-ben többen részesültek, mint amit a prognózis feltételezett. A cserélődés és összetétel-változás kiadásnövelő hatása erőteljesebben érvényesült a tervezéskor számítottnál. Mindezek mellett a 2005. évi tervezés alapjául szolgáló 2004. évi várható nyugdíjkiadást a 2004-ben ténylegesen kifizetett összeg meghaladta.

1. A nyugdíjmelések

A 2005. január 1. előtt megállapított nyugdíjak *2005. évi januári emelésére* 6,3 %-os mértékben került sor. Az emelés mértékét a nettó átlagkereset és a fogyasztói ár tervezett emelkedésének egyszerű számtani átlaga határozta meg. A költségvetési törvény a nettó átlagkeresetek tervezett növekedését 8,0 %-ban, a fogyasztói árindexet 4,5 %-ban határozta meg. A költségvetési törvény továbbá úgy rendelkezett, hogy az emelés havi összege a saját jogú teljes nyugdíjknál nem lehet kevesebb 1 800 forintnál. Az emeléssel egyidejűleg az öregségi nyugdíj legkisebb havi összege 23 200 forintról 24 700 forintra, az árvaellátás legkisebb havi összege 19 750 forintról 21 000 forintra, az egyesítési (jogsabályi szóhasználat: együttfolyósítási) összeghatár 53 310 forintra nőtt.

A januári nyugdíjmelés teljes költségvetési kihatása 104,5 milliárd forint, amelyből 100,3 milliárd forint a havonkénti nyugdíj-kifizetésekben megjelenő többlet, 4,2 milliárd forint pedig az emelésnek a 13. havi nyugdíjokban

jelentkező hatása. Az intézkedés a január havi kiadásokat 8,5 milliárd forinttal növelte. Az emelés 2 millió 340 ezer főre terjedt ki és a kiegészítő ellátások (597 ezer) számát is figyelembe véve 2 millió 938 ezer ellátást érintett. Az egy főellátásra vonatkozó emelés havi összege átlagosan 3 300 forint volt, a kiegészítő ellátások összege pedig átlagosan havi 1 100 forinttal emelkedett. Az egy főre eső emelés teljes összege így mintegy 3 600 forint volt.

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény *évközi kiegészítő nyugdíjintézkedést* ír elő arra az esetre, ha a nettó átlagkereset növekedésének és a fogyasztói árindexnek az évközi adatok alapján számítható várható értékei meghaladják a tervezett mértéket. A kiegészítő intézkedés mértékének megállapításánál a nyugdíjas fogyasztói árindexet kell figyelembe venni, ha az magasabb, mint az általános árindex. A nyugdíjemelést meghatározó paraméterek várható alakulását figyelembe véve a Kormány a nyugdíjak januárig visszamenőleges hatályú 1,0 %-os emeléséről döntött. A novemberi emelés – a törvényi rendelkezéseknek megfelelően – nem érintette a nyugdíjminimumok összegeit, de az egyesítési összeghatár 2005. január 1-jei visszamenőleges hatállyal havi 53 850 forintra emelkedett.

Az intézkedés összességében 17,7 milliárd forint, az előirányzatban nem szereplő kiadást generált: ebből 17,0 milliárd forint a havonkénti nyugdíjkifizetésekben megjelenő többlet, 0,7 milliárd forint pedig a 13. havi nyugdíjakban jelentkező hatás. A 17,0 milliárd forintból 14,2 milliárd forint a 10 hónapra járó visszamenőleges kifizetés összege, a fennmaradó 2,8 milliárd forint pedig a november és december hónapokra járó emelési összeg. A novemberi emelésben 2 millió 297 ezer fő részesült, az érintett kiegészítő ellátások száma pedig 605 ezer volt, így a novemberi emelés 2 millió 902 ezer ellátást érintett. Az emelés havi összege a főellátások esetében átlagosan 570 forint volt, a kiegészítő ellátások átlagosan 190 forinttal emelkedtek, így egy ellátott átlagosan 620 forint emelésben részesült.

A 2005. januári és novemberi emelés *együttesen* 7,4 %-kal emelte a nyugdíjakat a megelőző évhez képest.

Az Ny. Alap költségvetési előirányzatának megfelelően 2005-ben *méltányossági nyugdíjemelésre* 750 millió forint, a *nyugdíjak méltányossági jogkörben történt megállapítására* pedig 200 millió forint került meghatározásra. A jóváhagyott emelési keretből 10 millió forintot – az év végi kérelemszám-növekedésre tekintettel – a méltányossági nyugdíj-megállapításra át kellett csoportosítani. A ténylegesen teljesített kifizetések összege az emelések esetében 730,8 millió forint, a megállapítások esetében pedig 198,9 millió forint volt. Az előirányzat, illetve teljesítése csak a méltányossági intézkedések tárgyevi kihatására vonatkozik. Ezen felül a tárgyévben jelentkezik az előző évi intézkedések áthúzódó hatása is, amely a méltányossági emelés tekintetében mintegy 0,7 milliárd forint volt. Ez az összeg a növekmény-elszámolásban a cserélődés és összetétel-változás hatásai

között jelenik meg. (2006-ra áthúzódó hatásként ugyancsak jelentkezik mintegy 0,7 milliárd forint kiadásnövekedés.)

2. Egyéb nyugdíjintézkedések, hatások

2005-ben folytatódott a *13. havi nyugdíj fokozatos bevezetése*. A bevezetés első lépcsőjeként 2003-ban a november havi ellátás egynegyedének kifizetésére került sor, 2004-ben ez a hányad már a november havi nyugdíj 50 %-a, 2005-ben pedig 75 %-a volt. (A teljes havi összeget a 13. havi nyugdíj 2006-ban éri el.) A félhavról háromnegyed havi összegre való áttérés megfelelt egy 2,0 %-os nyugdíjemelésnek. A 13. havi nyugdíj kifizetésére 2004-től kezdődően évente két részletben kerül sor. Az első részletet – 2005-től – márciusban folyósítják.

Az Ny. Alap 13. havi nyugdíjra fordított kiadása 107,4 milliárd forint volt. (A nyugdíjkiadások 2005. évi növekedését bemutató táblázatban szereplő 35,8 milliárd forintos összeg az újabb egynegyed-havi többlet ellátás miatt jelentkező többletkiadás.) A 13. havi nyugdíjra fordított összeg 4,0 milliárd forinttal magasabb a költségvetési előirányzatnál. E többlet létrejöttében szerepe volt a novemberi kiegészítő nyugdíjemelésnek, valamint a prognosztizáltnál nagyobb nyugdíjas létszámnak és cserélődésnek is. A kifizetett ellátás átlagosan – a 13. havi nyugdíjban részesülőkre vetítve – 47 000 forintot tett ki, s ez mintegy havi 3 800 forinttal emelte a teljes ellátotti létszám átlagos nyugdíját.

A 25 %-os mértékű *özvegyi nyugdíjak* 2004. novemberben 30 %-os mértékűre emelkedtek. Az intézkedés a 2004. évi kiadásokat csak az év utolsó 2 hónapjában növelte, a 10 havi áthúzódó hatás 2005-ben jelentkezett. Ebből fakadóan 2004-hez képest 14,4 milliárd forinttal több kiadás merült fel.

3. Automatizmusok

A létszámváltozás, a kiegészítő ellátások számának változása és az összetétel-változás, cserélődés 2005-ben együttesen 36,0 milliárd forinttal növelte az Ny. Alap nyugdíjkiadását. Az automatizmusok 2,1 %-os kiadásnövelő hatása erőteljesebb volt a korábbi időszakban tapasztaltnál.

3.1. Az Ny. Alapba tartozó *ellátásokban részesülők száma* 2005-ben 2 millió 345 ezer fő volt. Ez 5 ezer fővel, 0,2 %-kal magasabb a megelőző évi létszámnál. A létszámbővülés hatására az Ny. Alap 2005. évi nyugdíjkiadásai 2004-hez képest 3,7 milliárd forinttal növekedtek. A létszám fentiek szerinti alakulásával egy 1998. óta tartó tendencia tört meg. Azóta a korhatáremelés következtében a létszámváltozás a kiadásokra minden évben csökkentőleg hatott. A létszám 2005. évi növekedését döntő részben az előrehozott öregségi nyugdíjban részesülők számának a vártnál nagyobb mértékű, 20 ezer fős emelkedése

váltotta ki. Szerepet játszott azonban az is, hogy a korbetöltött öregségi nyugdíjasok számának csökkenési üteme egyre mérsékeltebb.

Előrehozott öregségi nyugdíjban 2005-ben 18,3 %-kal többen, 132 ezren részesültek a megelőző évi 112 ezerrel szemben. A 2005. év átlagában az előző év átlagához viszonyítva tapasztalható nagymértékű létszámnövekedés jelentős részben a 2004. évben végbement, az év második felében felgyorsult létszám-bővülésnek tudható be. A létszámalakulásban szerepet játszott, hogy 2004-ben ismét megnyílt a lehetőség egy új női korosztály (az 1947-ben születettek) számára az előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételére. Így az előrehozott korhatárt betöltők az év során fokozatosan bekerülhettek az állományba. Ugyanakkor 2004-ben a nőknél a törvényi korhatár 60 évre emelkedett, nem voltak tehát olyanok, akik a korbetöltött állományba átkerültek volna. E létszámemelkedés hatása – az év során történt fokozatos bekövetkezése miatt – a 2004. évi átlagléttségben még csak részben tükröződött, a 2005. évi átlagléttszámot azonban teljes éves kihatásában növelte. 2005-ben évközben az előrehozott állományban lévők létszáma a megelőző évihez hasonló ütemben már nem változott.

2005-ben 1 millió 470 ezren részesültek ún. *korbetöltöttként öregségi nyugdíjban*. A korhatáremelés és más tényezők hatására az elmúlt években megfigyelhető létszámcsökkenési tendencia ebben a körben 2005-ben is folytatódott, de ennek üteme évről-évre fokozatosan csökken. A *korkedvezményes nyugdíjasok* 2005. évi átlagos állományi létszáma 47 ezer fő volt.

A *rokkantsági nyugdíjasok* száma 2005-ben 421 ezer főről 424 ezerre nőtt. A rokkantsági nyugdíjasok legnagyobb csoportját alkotó korhatár feletti III. csoportos rokkantsági nyugdíjasok létszáma ebből 302 ezer főt tett ki. Ez a létszám magasabb a megelőző években tapasztaltnál. Növelőleg hat, hogy azokban az években, amikor a női korhatár nem emelkedik – a 2005. év ilyen volt – az Egészségbiztosítási Alapból mindkét nem korhatár alatti rokkantsági nyugdíjasai a korhatár betöltésekor átkerülnek az Ny. Alap finanszírozási körébe.

A *hozzátartozói főellátások* száma 2005-ben 272 ezer volt. A létszám folyamatosan, évi 2-3 %-os ütemben csökken. A létszámfogyás oka, hogy az özvegyek (ezen belül is elsősorban a nők) közül egyre többen jogosultak saját jogú ellátásra is, akik ezért a hozzátartozói ellátást kiegészítésként kapják, így az állomány utánpótlása kicsi.

- 3.2. Az ún. *kiegészítő ellátások* számának emelkedése 2005-ben 1,9 milliárd forinttal növelte az Ny. Alap ellátási kiadásait. A kiegészítő hozzátartozói ellátások számánál – éppen a hozzátartozói főellátásoknál leírtak miatt – folyamatos emelkedés tapasztalható. A kiegészítő ellátások száma 2005-ben 602 ezer volt.

3.3. Az *összetétel-változás, cserélődés* az új nyugdíjak és a megszűnő ellátások nyugdíjszínvonala közötti eltérést mutatja, illetve kifejezi az állomány egyes – eltérő nyugdíjszínvonalú – csoportjai közötti létszámarányok elmozdulása miatti kiadásváltozást. Az összetétel-változás, cserélődés hatása 2005-ben 30,5 milliárd forintos, 1,8 %-os kiadásnövekedést eredményezett. Az utóbbi években megfigyelhető, hogy ezen tényezők a korábbinál nagyobb mértékben növelik a nyugdíjkiadást, aminek az az oka, hogy az állományból kikerült (relatíve alacsonyabb) nyugdíjak és az állományba újonnan bekerült (viszonylag magasabb) ellátások közötti színvonal-különbség nőtt. Az, hogy a cserélődés milyen mértékű kiadásváltozást eredményez, egyéb mellett függ a nyugdíj-megállapítási feltételek törvényben meghatározott változásától, az érvényes paraméter-értékektől, az induló nyugdíjak alapjául szolgáló keresetek valorizálásába újonnan bevont nettó keresetindex és az aktuális nyugdíjemelési mérték egymáshoz viszonyított nagyságától.

A 2005. évi nyugdíj-megállapításoknál - az előző évekhez képest - a kereseteket a 2003. évi nettó keresetindexszel kellett „továbbvalorizálni”, amelynek értéke 14,3 %. A már állományban levő nyugdíjak viszont 7,4 %-os, a 13. havi nyugdíj hatását is figyelembe véve 9,5 %-os mértékben növekedtek. A 2005. évi induló nyugdíjak korábbi évekhez képest viszonylag magasabb színvonalát elsősorban az okozza, hogy a megállapításuk alapjául szolgáló keresetek utolsó három valorizációs szorzója (a 2001-2003. évek nettó átlagkereset-növekedési indexe) magas: 16,2, 19,6, 14,3 %. A kétéves késleltetésű valorizáció a 2003-2005-ös induló nyugdíjakra ezzel a késleltetéssel „örökítette át” a keresetek 2001-2003-as gyorsütemű növekedését.

A *biztosítási- illetve a járulék-plafon* 2005. évi összegét a költségvetési törvény határozta meg. A napi összeg a 2004. évi 14 500 forintról 2005-re 16 440 forintra emelkedett. 2003-tól a befogadási korlát igen gyors ütemben nőtt, 2004-2005-ben a plafon értéke már az országos bruttó átlagkereset háromszorosát is túllépte. (2005-ben a biztosítási plafon az országos bruttó átlagkereset 3,2-szerese volt.) A mindenkori plafont a beszámítási időszak éveire külön-külön kell alkalmazni, vagyis a nyugdíj-megállapítás az 1992. óta érvényes valamennyi plafonösszeget folyamatosan „használja”. Azoknak az éveknek a hatása, melyeknél a befogadási határ alacsony szinten lett megállapítva, az induló nyugdíjak színvonalát csökkenti, míg a megemelt plafon növeli azt. A plafon szintjének évek közötti jelentős ingadozása önmagában is érzékelhető aránytalanságokat hoz létre a különböző években megállapított nyugdíjak között.

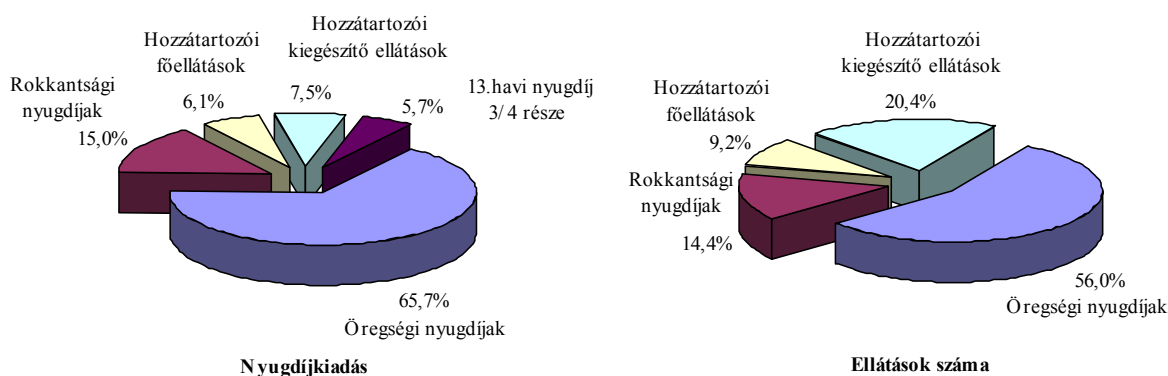
A *degressziós sávok* 2005-ben is 8 %-ponttal gyorsabban emelkedtek, mint a nettó átlagkereset „keresztfélèves” indexe (2005-ben a 2003. II.

félévében, illetve a 2004. I. félévében megvalósult keresetnövekedés). A degresszió „leépülése” két vonatkozásban szabályozott. Egyrészt a sávhatárok nettó keresetnövekedés üteménél gyorsabb emelkedése hatására a sávok fokozatosan „elneptelenednek”. Másrészt pedig a sávok „felülről lefelé haladva” fokozatosan formálisan is megszűnnek a mindenkori plafon összegétől és annak változásától függően. 2003 óta azonban erre nem került sor a plafon összegének gyors emelkedése következtében.

Míg 2001-ben a megállapítások mintegy 27 %-ában került sor degresszív beszámításra, addig 2005-ben 16,3 % volt a degresszióval érintettek aránya. Az előző évhez képest viszont – hosszú idő óta először – (0,3 %-ponttal) több induló nyugdíjat érintett a degresszió, így a sávhatárok képzésébe beépített + 8 % mellett sem jelentkezett mérséklődés a degresszióban érintettek arányában. Ennek egyik oka, hogy a 2005-ös induló nyugdíjszínvonal – a magas valorizációs szorzók és a gyors ütemben emelkedő plafon hatására – viszonylag magas. Szerepet játszhat az is, hogy a 2005. évi megállapítások között az előző évvel való összehasonlításban lényegesen nagyobb részarányt képviselnek a - magasabb színvonalú és ezért a degresszióval is lényegesen nagyobb arányban érintett - öregségi nyugdíjak a rokkantsági nyugdíjakhoz viszonyítva.

4. A főbb ellátáscsoportok 2005. évi jellemzői

Az Ny. Alapból finanszírozott ellátásoknak az egyes ellátáscsoportok közötti megoszlását a kiadás és az ellátások száma szerint az alábbi ábra szemlélteti:



4.1. A nyugellátásokon belül a legnagyobb létszámú ellátáscsoportot az *öregségi nyugdíjak alkotják*. 2005-ben ilyen típusú ellátást éves átlagban 1 millió 649 ezer fő kapott, mely mintegy 0,7 %-kal több az előző évben tapasztaltakhoz képest. Az öregségi nyugdíjban részesülők döntő többsége, 1 millió 470 ezer ellátott az irányadó *korhatár fölötti*. Számuk az előző évek tendenciáját követve ebben az évben is csökkent, de a csökkenés mértéke évről-évre egyre kisebb. Az *előrehozott öregségi nyugdíjjal* rendelkezők száma 1997-től, a rugalmas nyugdíjba vonulási

rendszer bevezetése óta folyamatosan növekszik, 2005-ben elérte a 132 ezer főt. A *korkezdvezményes nyugdíjasok* (ideértve a szolgálati nyugdíjasokat is) létszáma 2005-ben - az előző években tapasztalt ingadozást folytatva - 7,7 %-kal emelkedett. Számuk 47 ezer volt.

Az öregségi nyugdíjak havi átlagos összege 2005-ben 62700 forint volt. Az öregségi nyugdíj 2005-ös kiadási összege 1241,2 milliárd forint. Az 1189,5 milliárd forintos előirányzathoz képest 51,7 milliárd forintos, 4,3 %-os túllépés valósult meg.

- 4.2. Az Ny. Alap a *rokkantsági nyugdíjakat* a korhatár fölöttiek ellátásaira, a korhatár alattiak tekintetében pedig az orvosi szempontból teljesen (100 %-os mértékben) munkaképtelen rokkantak (I. és II. csoportúak) ellátásaira kiterjedően finanszírozza. A 2005-ös év átlagában az érintett létszám az előző évek tendenciáját folytatva mérsékelten, 0,7 %-kal, 424 ezer főre emelkedett. 2005-ben mindkét nemet illetően volt olyan korosztály az Egészségbiztosítási Alap finanszírozási körébe tartozó III. csoportú rokkant ellátottak között, amely a reá irányadó korhatárt ebben az évben érte el és átkerült az Ny. Alap korhatár feletti rokkant ellátottai közé. Az így átkerülő létszám nagyságában pedig érződik annak a hatása, hogy a 90-es évek elején kialakult kedvezőtlen gazdasági-foglalkoztatási környezet közepette nyugdíjazott nagyszámú, viszonylag fiatalabb rokkant ellátott időközben fokozatosan eléri a korhatárt.

A korhatár fölötti rokkantak zöme, 302 ezer fő III. csoportú rokkant. Ellátásuk havi átlagos nagysága 55 300 forint. A korhatár fölötti I-II. csoportú rokkantak száma 43 ezer fő; az ő átlagos ellátásuk magasabb, 63 500 forint. A korhatár alatti I.-II. csoportú rokkantak (számuk 78 ezer fő) viszont - a súlyos rokkantságukhoz kapcsolódó többlet ellenére - átlagosan csak 53 200 forintos ellátásban részesülnek. (A rokkantsági nyugdíjak színvonala továbbra is jelentős elmaradást mutat az öregségi nyugdíjakhoz képest, ami egyre sürgetőbbé teszi a rokkantsági nyugdíjak megállapítási szabályainak felülvizsgálatát, a rokkantak és a megváltozott munkaképességűek ellátórendszerének célirányos, komplex átalakítását.)

Az Ny. Alapból a rokkantsági nyugdíjakra fordított kiadás 2005-ben 283,6 milliárd forint volt. A kiadás a 279,2 milliárd forint előirányzatot 4,4 milliárd forinttal, 1,6 %-kal haladta meg.

- 4.3. Az Ny. Alapból finanszírozott *hozzátartozói főellátásokban* részesülők átlagos létszáma 2005-ben 272 ezer fő volt. A létszám évről-évre folyamatosan, évi 2-3 %-os ütemben csökken. Ennek oka, hogy az özvegyek közül egyre többen jogosultak saját jogú ellátásra is, így hozzátartozói ellátást főellátásuk mellett kiegészítésként kaphatnak. Az ideiglenes özvegyi nyugdíjban részesülők átlagos havi ellátása 2005-ben 38 300 forint volt. A hozzátartozói főellátások közül a korbetöltöttek

nyugdíja a legmagasabb: 2005-ös átlagos összege 40 100 forint volt. A korhatár alattiak átlagos ellátása ennél lényegesen kisebb (26 400 forint), ugyanis ebben a körben sokan a nevelt árvákra tekintettel kapják az ellátást, s ilyenkor annak mértéke nem 50, hanem 30 %. Az árvaellátás átlagos havi összege 30 600 forint.

2005-ben a *kiegészítő ellátások* száma 602 ezer volt. Ez a szám folyamatosan (bár lassuló ütemben) növekszik. A növekedés oka ugyanaz, mint amit a hozzátartozói főellátások számának csökkenésénél jeleztünk. Az ideiglenes özvegyi nyugdíj (2005-ig) 50 %-os szintű ellátást jelent, ezért az ideiglenes özvegyi kiegészítő ellátások átlagos összege viszonylag magas, 39 400 forint. 2005-ben az egyesítési kiegészítések átlagos összege 18 900, az együttfolyósított kiegészítéseké pedig 18 500 forint volt.

Az Ny. Alap 2005-ben hozzátartozói főellátásokra 115,0, hozzátartozói kiegészítő ellátásokra pedig 140,9 milliárd forintot fordított. A hozzátartozói fő- és kiegészítő ellátásokra a költségvetési törvény együttes előirányzatot tartalmazott (254,8 milliárd forint), ehhez képest a két ellátási körnél együttesen 1,0 milliárd forintos, 0,4 %-os túllépés jelentkezett. A kiadásokat kismértékben növelte az özvegyi nyugdíj jogosultsági feltételeinek 2005-ös évközi a 2005. évi XLIV. törvényben meghatározott kibővítése, mely szerint (állandó) özvegyi nyugdíjra akkor is jogosult az özvegy, ha csak egy árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodik, feltéve, hogy a gyermek fogyatékkal élő, vagy tartósan beteg. A jogkiterjesztés miatti többletkiadás ellentételezésére kormányhatározat rendelkezett az eredetileg előirányzottnál 70,0 millió forinttal nagyobb összeg átutalásáról a „központi költségvetésben tervezett pénzeszköz-átadás” költségvetési soron.

5. A nyugdíjak értékalakulása

A nyugdíjaknak a kilencvenes évek második felétől meginduló reálérték-növekedési folyamatában a 2005-ös ismét olyan év volt, amikor a nyugdíjak *reálértéke* jelentős mértékben javult. A nyugdíjemelések önmagukban is biztosították a reálérték emelkedését, amit a 13. havi nyugdíj fokozatos bevezetésének tárgyevi hatása egészített ki.

A nyugdíjak színvonalát emelő intézkedések egy része (pl. az éves rendszeres nyugdíjemelések, a 13. havi nyugdíj bevezetése) a nyugdíjasok döntő többségére kiterjed. Más intézkedések (pl. az özvegyi nyugdíj mértékének emelése, méltányossági nyugdíjemelés) az ellátások szintjét csak az adott körben növelik. A nyugdíjak értékalakulásának elemzése „hagyományosan” csak a „teljeskörű” intézkedések hatását vette figyelembe. A jövőben az ilyen tartalmú mutatók megtartása mellett (ld. a következő oldal táblázatának „I-sel” jelölt oszlopait) a nyugdíjak átlagos növekedési mértékének megállapításánál – 2002. évi kezdettel – figyelembe

vételre kerül valamennyi, a nyugdíjba „beépülő” intézkedés (a nyugdíjasoknak csak egy részére kiterjedők is), ld. a táblázat „II-vel” jelölt oszlopait.

A nyugdíjak reálértéke 2005-ben a nyugdíjasok döntő többségére kiterjedő nyugdíjintézkedéseket figyelembe véve 5,4 %-kal (I. oszlop), az egyéb, a nyugdíjakra „beépülő” intézkedéseket is számításba véve 6,3 %-kal nőtt (II. oszlop).

Évek	Fogyasztói árnövekedés ¹	Nettó átlag- kereset növekedés	Nyugdíj- emelés ²		Nyugdíjak reálérték-változása ³		Nyugdíjak relatív pozíció-változása ³	
			I.	II.	I.	II.	I.	II.
			(%)					
1990	28,9	21,6	22,0		-5,4		0,3	
1991	35,0	25,5	25,6		-7,0		0,1	
1992	23,0	21,3	20,0		-2,4		-1,1	
1993	22,5	17,7	18,0		-3,7		0,3	
1994	18,8	27,3	24,8		5,1		-2,0	
1995	28,2	12,6	15,4		-10,0		2,5	
1996	23,6	17,4	12,6		-8,9		-4,1	
1997	18,3	24,1	19,5		1,0		-3,7	
1998	14,3	18,4	21,6		6,4		2,7	
1999	10,0	12,7	14,2		3,8		1,3	
2000	9,8	11,4	10,8		0,9		-0,5	
2001	9,2	16,2	15,9		6,1		-0,3	
2002 ⁴	5,3/5,3	19,6	15,8	15,8	10,0	10,0	-3,2	-3,1
2003	4,7/4,6	14,3	13,1	13,6	8,1	8,6	-1,0	-0,5
2004	6,8/7,3	5,7	9,6	10,8	2,1	3,3	3,2	4,3
2005	3,6/3,9	10,1	9,5	10,4	5,4	6,3	-0,8	0,0

*A nyugdíjak reálérték-változása a nyugdíjak vásárlóerejének változását méri; kiszámítása a nyugdíjemelés indexének a fogyasztói árindexszel (2002-től a nyugdíjas fogyasztói árindexszel) való osztása útján történik. A nyugdíjak relatív pozíció-változása a nyugdíjak vásárlóerejének a keresetek vásárlóerejéhez viszonyított (relatív) változását méri; kiszámítása a nyugdíjak reálérték- indexének a reálkereset-indexszel való osztása útján történik.

¹ 2002-2005-ben az általános és a nyugdíjas fogyasztói árindexnövekedés.

² I. A nyugdíjemeléshez hozzászámítva a 13. havi nyugdíj bevezetésének hatását.

II. Az I. oszlop szerintihez hozzászámítva 2002. évtől a méltányossági emelésnek, valamint a 20 %-os özvegyi nyugdíjak 2003-2004. évi mértékemelésének átlagos hatását.

³ 2002-2005-ben a nyugdíjak reálérték-változása a nyugdíjas árindexszel, a kereseteké az általános árindexszel számolva. Az általános fogyasztói árindexnövekedéssel számolva a nyugdíjak reálérték- növekedése 2003-ban 8,0, 2004-ben 2,6, 2005-ben 5,7 %.

⁴ Kerekítési okokra vezethető vissza, hogy az I. és II. oszlop adatai között a nyugdíjemelésnél és a nyugdíjak reálérték-változásánál nincs, a relatív pozíció-változásnál viszont van eltérés.

Megjegyzés: a korábbi évek számítási módszerétől eltérően a 2000-2001. évi kiegészítő nyugdíjemeléshez tartozó, a visszamenőleges kifizetéshez kapcsolódó kamatot a számítások figyelmen kívül hagyják. Ugyancsak az eddigiektől eltérően 2003-ban a nyugdíjak reálértékének és relatív pozíciójának számításánál is a nyugdíjas fogyasztói árindex lett figyelembe véve.

1989. évtől vizsgálva a reálérték változását, látható, hogy - az 1994-es év kivételével - 1996-ig folyamatos és nagymértékű értékvesztés jellemezte a nyugdíjakat. A gazdasági fellendülés megkezdődésével párhuzamosan,

1997-ben a nyugdíjak reálértéke is kedvezőbb pozícióba kerülhetett és ez a tendencia azóta is folytatódott, 2001-től kezdve pedig fel is gyorsult. A reálnyugdíj-színvonal 2003-ra érte el ismét az 1989-es szintet, 2005-ben 9,0 %-kal volt a 16 évvel korábbi fölött.

A reálnyugdíjak reálkeresetekhez viszonyított értékének, azaz a nyugdíjak relatív pozíciójának változása 2004-hez képest a nyugdíjas állomány döntő részére kiterjedő intézkedéseket figyelembe véve -0,8 % (I. oszlop), a további, a nyugdíjakba „beépülő” intézkedéseket is beszámítva pedig 0,0 % (II. oszlop), vagyis e szélesebb tartalmú mutató szerint a relatív pozíció 2005-ben nem változott.

Az időskori megélhetést biztosító nyugdíjak értékmegőrzésének fontos vizsgálati szempontja, hogy az *országos nettó átlagkereset havi összegéhez viszonyítva* az öregségi, valamint a korhatár feletti rokkantsági nyugdíjak (kiegészítő ellátások és egyéb járandóságok nélkül) egyhavi átlaga milyen arányt mutat. Ez az arányszám az ún. *átlagos relatív nyugdíjszint*, hazai viszonyok között elfogadható értéke a 60-65 %-os tartományra tehető. A mindenkori relatív nyugdíjszínvonal összefoglaló mutatója annak, hogy idős korban az aktuális nyugdíjak összességükben milyen mértékben képesek helyettesíteni, pótolni a foglalkoztatottak aktuális kereseti szintjét. 2005-ben a relatív nyugdíjszint a 2004. évi 62,6 %-ról 63,4 %-ra emelkedett. A 2005-ös növekedést elsősorban a cserélődés, összetétel-változás nyugdíjszínvonalat emelő hatása magyarázza. A relatív nyugdíjszint alakulása (csökkenése, növekedése, illetve annak mértéke) tendenciaszerű kapcsolatban van azzal, hogy a nyugdíjak relatív pozíciója az adott évben hogyan változott. Az együttmozgás azonban nem teljes, mivel a két mutató nem teljesen ugyanazt méri (például: a relatív nyugdíjszint alakulásában megjelenik a cserélődés hatása, a relatív nyugdíjpozíció mutatóban viszont értelemszerűen nem).

II. 2. 2. Nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai

Megnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi előirányzat	2005. évi teljesítés	millió forint	
				2005. évi telj. %-aránya az előir.-hoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai</i>	<i>4 727,1</i>	<i>4 587,3</i>	<i>4 178,2</i>	<i>91,1</i>	<i>88,4</i>
Egyéb, ellátáshoz kapcsolódó kiadások	4 727,1	4 587,3	4 178,2	91,1	88,4
- ebből postaköltség	3 917,4	4 187,3	3 795,1	90,6	96,9
- ebből egyéb kiad.	809,7	400,0	383,1	95,8	47,3

A nyugdíjbiztosítás egyéb kiadásai 4 178,2 millió forint összege nem éri el sem az éves előirányzat, sem pedig az előző évi teljesítés összegét. Az előirányzatnak 91,1 %-a teljesült, az előző évhez képest pedig 88,4 % a teljesítés indexe. A jelzett értéken belül a nyugellátásokhoz kapcsolódó postaköltségek részaránya a legnagyobb, ennek összege 3 795,1 millió forint, amely 9,4 %-kal az előirányzat alatt marad, az előző évi értékhez képest pedig 3,1 %-os csökkenést mutat. A teljesítés összegében – az előző évihez képest - mutatkozó megtakarítás annak köszönhető, hogy a 13. havi nyugellátás, valamint az évközi emelés kifizetése a havi rendszeres ellátásokkal együtt, egy utalványon történt, és emellett nőtt a bankszámlára utalt nyugdíjak részaránya is. A fentiekkel összefüggésben csökkent az utalványok darabszáma, amely csökkentette az Ny. Alapra jutó költségeket, ugyanakkor az utalványdíj (180 Ft/db-ról 200 Ft/db-ra) növekedése, valamint a levélposta költség 3 %-os átlagos emelkedése mérsékelte az említett megtakarítás összegét. Az egyéb ellátási kiadások megközelítőleg a tervezett nagyságrendben teljesültek.

II. 2. 3. Vagyongazdálkodás kiadásai

millió forint

Megnevezés	2004. évi teljesítés	2005. évi előirányzat	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előir.-hoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
<i>Vagyongazdálkodás kiadásai</i>	58,2	20,0	112,3	561,5	193,0
Ellátások fedezetére szolgáló vagyongazdálkodás kiadásai	58,2	20,0	112,3	561,5	193,0
Járuléktartozás fejében átvett vagyon	9,7	12,0	8,1	67,5	83,5
Egyéb vagyon	48,5	8,0	104,2	1302,5	214,8

A vagyongazdálkodás kiadásainak összege 112,3 millió forint, amely több mint ötszöröse az éves előirányzatnak. A fenti kiadás legnagyobb hányadát (92,8 %-át) az Egyéb vagyon jogcímcsoportban jelentkező 104,2 millió forint összeg teszi ki, amely csaknem teljes egészében az 1999-2000. években történt részvényértékesítésekhez kapcsolódó ÁFA-befizetések utólagos teljesítéséből adódik. (A Pénzügyminisztérium ugyanis ebben az évben úgy rendelkezett, hogy az ÁPV Rt. által követelt ÁFA összegét az Ny. Alapnak ki kell fizetnie.)

II. 2. 4. Működésre fordított kiadások

A nyugdíjbiztosítási ágazat 2005. évi működési költségvetését, illetve annak végrehajtását alapvetően meghatározták az államigazgatási szervektől

általában elvárt takarékoság és a kormányzat részéről megfogalmazott hatékonyságot növelő, azt kikényszerítő intézkedések.

Működési célú kiadások

Megnevezés	millió forint				
	2004. évi teljesítés	2005. évi törvényi előirányzat	2005. évi teljesítés	2005. évi telj. %-aránya az előir.-hoz viszonyítva	2005. évi telj. indexe (%) a 2004. évihez viszonyítva
Személyi juttatás	11 306,1	11 847,8	12 515,5	105,6	110,7
Munkaadót terhelő járulékok	3 551,4	3 762,8	3 888,3	103,3	109,5
Dologi kiadás	5 649,0	5 126,0	5 013,8	97,8	88,8
Egyéb működési célú támogatás	96,6	50,0	137,7	275,4	142,5
Kamatfizetés	115,0	110,0	80,5	73,2	70,0
Intézményi beruházás	1 809,0	1 398,6	1 409,3	100,8	77,9
Felújítás	267,5	79,8	39,1	49,0	14,6
Egyéb felhalmozási kiadások			6,3		
Kölcsönök	573,2	480,0	563,2	117,3	98,3
Összesen	23 367,8	22 855,0	23 653,7	103,5	101,2

Az Országgyűlés az Ny. Alap 2005. évi működési kiadásaira 22 855,0 millió forintot hagyott jóvá. Ebből a *központi hivatali szerv működésére* – amely magában foglalja az igazgatási szervek működési kiadásainak egy részét is – 5 698,4 millió forint, felhalmozási kiadásokra 1 275,4 millió forint, a Világbanki kölcsön, kamat- és tőketörlesztésére 540,0 millió forint, az *igazgatási szervek* működési kiadásaira 15 198,2 millió forint, felhalmozási kiadásaira 203,0 millió forint eredeti előirányzat állt rendelkezésre.

A módosításokra és átcsoportosításokra felügyeleti engedélyek és saját hatáskörű rendelkezések alapján az előírásoknak megfelelően került sor. A jóváhagyott előirányzatból 212,7 millió forint 1 % államháztartási tartalék év közben a Kormány határozatának megfelelően a Központi hivatali szerv 5.1.2.1. Intézményi beruházási kiadások előirányzatából nem kerülhetett felhasználásra.

A 2005. évi költségvetési törvény 4 §. (1) bekezdése alapján a központi költségvetés céltartalékából a tárgyévben megvalósuló létszámcökkentések egyszeri többletkiadásaira 401,3 millió forint pótelőirányzatot kapott az ágazat, amely teljes mértékben felhasználásra került.

A 2005. évi költségvetési törvény a nyugellátásban részesülő személyek évközi nyugellátás-emelése végrehajtásával összefüggésben az igazgatási szervek folyamatos működési kiadásainál lehetővé tette az előirányzat tételes elszámolás alapján történő túlteljesülését (383,7 millió forint).

A nyugdíjszerű ellátások évközi emelésével kapcsolatos többletfeladatok fedezetére 42,1 millió forint, a 2005. év-végi, a jövő év eleji nyugdíjintézkedésekről és azok kifizetéséről, valamint a nyugdíjkorrekciós javaslatról szóló kiadvány elkészítésével kapcsolatban felmerült többletkiadásokra 65,6 millió forint pótelőirányzat került biztosításra.

A pénzügyminiszter a felügyeletet ellátó miniszter jóváhagyását követően 201,1 millió forint vagyonértékesítésből befolyt többletbevétel informatikai beruházási, fejlesztési célú felhasználását engedélyezte, melyből 2005. évben 195,0 millió forint realizálódott.

Az előző, előirányzaton felüli tételekkel és a saját hatáskörben bevont többletbevételekkel együtt 2005-ben összesen 23 535,7 millió forint módosított előirányzat állt az ágazat rendelkezésére.

A 2005. évi működési kiadások teljesítése 23 653,7 millió forint volt, amely a 2004. évinél 1,2%-kal több, az Ny. Alap ellátási kiadásai 2005. évi összegének pedig 1,25 %-át teszi ki. A működési kiadások összege tartalmazza a 2 165,4 millió forint előző évi előirányzat maradvány felhasználását is, miközben az ágazat 2005-ben 2 433,6 millió Ft maradványt és 212,7 millió forint államháztartási tartalékot képzett.

A működési kiadások legjelentősebb tételei a személyi juttatások és a munkaadót terhelő járulékok. Az ágazatban a személyi juttatásokra fordított kiadások összege 12 515,5 millió forint volt, ami a 2004. évinél 10,7 %-kal magasabb. Az előirányzat alakulását alapvetően befolyásolta a köztisztviselői törvény változásával összefüggő 2005. évi 6 %-os illetményalap-emelés, valamint a 2004. évi létszámcsökkentés miatti többlet-kifizetés 2005. évre áthúzódó hatása, továbbá az előző évhez képest az egy havi különjuttatás - melynek összege 729,2 millió forint - 6 %-kal növelte a személyi juttatások és a munkaadókat terhelő járulékok összegét (2004-ben nem történt ilyen jogcímen kifizetés).

Az ágazat 2005. évi engedélyezett létszáma 4 092 fő, ami a 2004. évi 4205 fős engedélyezett létszámhoz képest 113 fős létszámcsökkentést jelentett annak érdekében, hogy a törvényben előírt alapilletmény-emelés és az egyéb juttatások forrását biztosítani lehessen 2005. évben.

A vezetés és az ágazat egésze számára a létszámcsökkentés - az egyre bővülő és mind bonyolultabbá váló feladatok mellett - nagy kihívást jelentett, és komoly erőfeszítést igényelt a folyamatos ügyvitel működtetése a minőségi mutatók romlása nélkül. Ezt sok esetben csak rendszeres túlmunkával lehetett biztosítani. Emellett belső ügyviteli-szervezési intézkedésekre (szervezeti felépítés megváltoztatása, vezetői szintek csökkentése, feladatok átrendezése) is sor került annak érdekében, hogy a feladatokat a kevesebb létszámmal, és az ügyfelek érdekeinek legkisebb sérelme nélkül, elvárható színvonalon el lehessen végezni. A 2005. évi átlagos statisztikai állományi létszám 3 976 fő volt.

Az ágazat a kormányhatározatban előírt, igen magas maradványképzési kötelezettségét teljesítette.

Központi hivatali szerv

A központi hivatali szerv működési kiadásainak teljesített összege 7 627,2 millió forint. Ezen belül a személyi juttatások módosított előirányzata 2 176,7 millió forint, teljesítése 2 168,3 millió forint. 2005. évtől az igazgatási szervek önállóan gazdálkodnak a személyi juttatások előirányzatával, önállóan teljesítik az állammal szembeni bevallási és befizetési kötelezettségeiket is. 2004. évben a központi hivatali szerv előirányzatába tartoztak az igazgatási szervek személyi juttatásának és az ehhez kapcsolódó járulékoknak az előirányzatai is, emiatt az előző évi adatokhoz való viszonyítás nem eredményez reális értékelést.

A személyi juttatások nagyságrendje meghatározta a munkaadókat terhelő járulékok előirányzat teljesítését. A módosított előirányzat 678,6 millió forint, a teljesítés 677,1 millió forint.

A dologi kiadások 3 264,7 millió forintos módosított előirányzatával szemben a teljesítés 2 709,6 millió forint, amely 793,9 millió forinttal kevesebb a 2004. évinél. A csökkenésben szerepe van egyes feladatok és ezzel együtt az előirányzatok igazgatási szervekhez való átcsoportosításának, a Fiumei úti rekonstrukció 2004. évi befejeződésének és nem utolsósorban a takarékoságnak is. A dologi előirányzatok felhasználása nagyobb részt az intézmények üzemeltetésére, kommunikációs kiadásokra, igénybevett karbantartási szolgáltatásokra, készlet beszerzésekre, a papír, irodaszer költségekre, épület bérleti díjakra stb. történt.

A felújítási kiadások 21,3 millió forintos módosított előirányzatából 20,4 millió forint teljesült. A 2005. évi eredeti előirányzat (2,8 millió forint) év közben csak az előző évi előirányzat-maradvánnyal módosult. A szűkös anyagi források csak a halaszthatatlan feladatok végrehajtását, valamint az előző évben megkezdettek befejezését tették lehetővé.

A beruházási kiadások módosított előirányzata 2 697,6 millió forintos összegével szemben a teljesítés 1 315,2 millió forint. A kiadások döntő része informatikai beruházás. Az előirányzatok felhasználását egész évben meghatározta a maradványképzési kötelezettség. A kötelezettség-vállalással terhelt maradvány beruházásokat érintő összege 1 382,5 millió forint, melynek 91,4 %-a informatikai fejlesztéshez kapcsolódik.

A Kölcsönök eredeti előirányzata 480,0 millió forint volt, amelyből a világbanki kölcsön tőketörlesztése 430,0 millió forintot, a dolgozói lakáskölcsönök összege 50,0 millió forintot tett ki. Az eredeti előirányzat intézményi hatáskörben (83,2 millió forint) előirányzat módosítással 563,2 millió forintra növekedett. Világbanki hitel tőketörlesztése címén 439,7 millió forint kifizetése történt meg, ami az előirányzat 102,3 %-ának felel meg. A többletkifizetés forrása az év közben a VB kamat terhére történt saját

hatáskörű 9,7 millió forint összegű átcsoportosítás volt. A dolgozói lakáskölcsönök összegét belső átcsoportosítással, valamint a korábbi kölcsönök törlesztésének visszaforgatásával az ágazat 123,5 millió forintra növelte. 2005. évben 74 fő részesült lakás vásárláshoz, építéshez, korszerűsítéshez felhasználható munkáltatói kölcsönben.

A Világbanki hitel felvételhez kapcsolódó kamatfizetés 80,5 millió forint volt, ami az eredeti előirányzat (110,0 millió forint) 73,2 %-át teszi ki.

A fentiek szerint a Világbanki hitel tőketörlesztésére és a kapcsolódó kamatfizetésre előirányzott 540,0 millió forintból 520,2 millió forint, az eredeti előirányzat 96,3 %-a került felhasználásra.

Az ágazat szakmai feladataihoz igazodó, az ügyviteleket kiszolgáló, azt segítő, a jogszabályokban bekövetkező változásoknak megfelelő informatikai rendszerek, eszközök biztosítása a beszámolási időszakban is kiemelt feladat volt. (A folyamatos, biztonságos, működéshez nemcsak a szinten tartás, hanem a megfelelő mértékű fejlesztés is szükséges.

Az alkalmazott informatikai rendszerekben a beszámolási időszakban további fejlesztések, előrelépések történtek.

A nyugdíj-megállapítási ügyviteli rendszerben (NYUGDMEG) megvalósultak a 2005. január 1-jétől hatályos, illetve a 2005. évközi jogszabály-változásoknak megfelelő fejlesztések, jogszabálykövetések.

A nyilvántartási (KELEN) rendszer fejlesztése folyamatosan zajlott. 2005-ben bevezetésre került a KELEN V3 verzió: az eddig elkülönülő és eltérő megvalósítású "dossziékezelési", "adatbefogadási" és "interfész a NYUGDMEG és KELEN között" modulok egységes struktúrája és megjelenése valósult meg.

Folyamatosan történt a BM-EVIG rendszerből az új egyéni vállalkozók adatainak a KELEN FAB-SZAB adatbázisába történő feltöltése. 2005. évvégén elkezdődött az adatbázisból történő lekérdezéseket biztosító FABLEK program kialakítása, melynek további fejlesztése 2006. évben folytatódik.

Elkészültek a 2005-ös adatszolgáltatási időszak regisztrációs és adatbefogadási funkciói, kiadásra került a 2005. évi foglalkoztatói program (NYENYI). Elkészült a 2005. évi NYENYI program DOS, illetve WINDOWS alapú verziója.

A NYUGDMEG-KELEN interfész bevezetésének alapvető célja a két különálló informatikai rendszer (elbírálás – NYUGDMEG és nyilvántartás – KELEN) közötti adatátvitel megkönnyítése, ezáltal a nyugdíjelbírálás folyamatának gyorsítása volt. A tesztelést és próbaüzemet követően 2005. szeptember-október hónapjaiban került sor az országos bevezetésre, melynek következtében gyorsabb és pontosabb lett a KELEN rendszerben található okmányokon szereplő adatok feldolgozása, megszűntek az eltérések a

NYUGDMEG ügyek és a KELEN dossziék állapota között, az interfész egyéb funkciói támogatást nyújtanak a nyugdíjbíráló munkatársaknak a hatékonyabb, pontosabb munkavégzésben.

A 2005. évi fejlesztések között kiemelt feladatot jelentett az elektronikus ügyintézés feltételeinek megteremtése, a feladatellátás biztosítása céljából a Ket. hatálybalépésével egyidejűleg, 2005. november 1-jével kezdte meg működését az ONYF elektronikus ügyintézési rendszere.

A számítógépes nagyrendszerek folyamatos működtetése, stabilitásának biztosítása megköveteli az informatikai eszközpark karbantartását, bővítését, korszerűsítését. 2005. év végére szinte valamennyi, az ágazatban dolgozó köztisztviselő a jelenlegi igényeknek, munkavédelmi előírásoknak megfelelő TFT monitort és személyi számítógépet kapott. Jelenleg mintegy 3000 "intelligens" munkaállomás működik. A lecserélt, korszerűtlenné vált pc-k értékesítésre kerültek.

Az informatikai dologi kiadások a rendszerek üzemeltetésével, működtetésével, a programok fejlesztésével és az eszközpark fenntartásával kapcsolatosak.

2005. év közepén az ágazat csatlakozott az elektronikus kormányzati gerinchálózatra (EKG), amely még biztonságosabbá tette a megnövekedett adatforgalmat. A meglévő eszközök felhasználásával, a kiépített adatátviteli összeköttetések sebességének növelésével biztosított az EKG és a telephelyeink közötti adatátvitel (ráhordó hálózat), Flex-Com szolgáltatás.

Igazgatási szervek

Az igazgatási szervek működési kiadásainak összege 16 026,6 millió forint. Az ágazat 20 igazgatási szerve – 19 megyei igazgatóság és a NYUFIG – önállóan gazdálkodó költségvetési szerv. Az igazgatóságok működéséhez és a zavartalan feladatellátáshoz a személyi juttatást, a kapcsolódó járulékot, a dologi kiadást, valamint a szükséges beruházási és felújítási forrást az 5.2. Igazgatási szervek alcím tartalmazza.

A személyi juttatás kiadása a 10 119,8 millió forintos módosított előirányzattal szemben 10 347,2 millió forint. A többletjeljesítést a nyugdíjak emelésének végrehajtása miatt engedélyezett túlteljesülés okozza. A kapcsolódó munkaadókat terhelő járulékok módosított előirányzata 3 144,9 millió forint, teljesítés 3 211,2 millió forint.

Az igazgatási szervek dologi előirányzatai a feladatellátáshoz szükséges működési kiadásokra, az épületek üzemeltetésére nyújtanak fedezetet. A dologi kiadások 2 522,5 millió forintos módosított előirányzatából 2 304,2 millió forint felhasználása történt meg. A maradvány összege a 76,9 millió forintos túlteljesülést is figyelembe véve 295,2 millió forint.

Beruházási, felújítási kiadásaik összege 112,8 millió forint, amely elsősorban épület felújításra és gépbszerzésekre került felhasználásra.

Az ágazatnak 2005 évben 2 433,6 millió forint előirányzat maradványa képződött – *ebből 438,2 millió forint az igazgatási szerveknél* –, melyből 2 413,5 millió forint kötelezettségvállalással terhelt. A maradvány döntő része, 1 448,8 millió forint megkezdett, illetve közbeszerzési pályázatokkal megindított épület felújítási és beruházási, valamint informatikai beruházási feladatokhoz kapcsolódik. A dologi kiadások maradványának meghatározó része, 402,2 millió forint az informatikai feladatok teljesítésével összefüggésben keletkezett. További 562,4 millió forint a folyamatos működési kiadások kötelezettség-vállalással terhelt maradványa különböző kiemelt előirányzatokon.

III. A nyugdíjbiztosítási ágazat 2005. évi ellenőrzési tevékenységének bemutatása

III. 1. Belső Ellenőrzés

Az ONYF és az igazgatási szervei belső ellenőrei **2005. évi éves munkatervüket** a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003.(XI.26.) Korm. rendeletben előírtaknak megfelelően (kockázatelemzéssel alátámasztva), határidőre elkészítették **20 db** igazgatási szervnél **23 fő belső** ellenőr (ezen belül az **ONYF-nél 3 fő**) összesen **413 db** ellenőrzést **tervezett** (ezen belül **8 db** rendszerellenőrzést, **206 db** szabályszerűségi ellenőrzést, **199 db** pénzügyi ellenőrzést).

Az év során összesen **27 esetben** került sor soron kívüli ellenőrzésre, melynek célja alapvetően a szorosabb keretek közötti gazdálkodás szabályszerűségének elősegítésére az erre irányuló tanácsadási, javaslattevési tevékenység volt.

A 413 tervezett ellenőrzésből 403 valósult meg (az elmaradt ellenőrzések a következő évre átütemezésre kerültek).

Az ellenőrzések során súlyos szabálytalanságra utaló jelek nem merültek fel. A megállapítások csupán kis gyakorisággal előforduló kisebb munkahibákat tártak fel, melyeket a szakterületek pótolnak, illetve kijavításukra intézkedtek.

Összességében a megváltozott szabályozási környezetben a pénzügyi belső ellenőrzés tanácsadó, javaslattevő, kockázat-elemző szerepe felértékelődött, tovább erősödött a vezetői döntések előkészítésének segítése.

III. 2. Felügyeleti Ellenőrzés

Az ONYF költségvetési felügyeleti jogkörébe tartozó igazgatási szervei 2005-ben már önállóan gazdálkodó, az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából teljes jogkörrel rendelkező társadalombiztosítási költségvetési szervként működtek. (Az ellenőrizendő időszakban – 2003-2004. években – az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szempontjából részjogkörrel rendelkező költségvetési szervek voltak.) Ezeknél az intézményeknél végzett a Költségvetési Ellenőrzési Osztály négy ellenőre és esetenként az osztályvezető is vizsgálatokat.

A Költségvetési Ellenőrzési Osztály 2005. évi munkatervében rögzített és lezárt ellenőrzések a következők:

A 2004. évről áthúzódó rendszerellenőrzés két intézményt érintett, 2003-2004. évet átfogó ellenőrzés hat igazgatási szervnél volt. Vizsgálták a pénzügyi-gazdálkodási tevékenység szabályozottságát, a szerződésen, illetve megrendelésen alapuló kötelezettségvállalások szabályszerűségét, a működési költségvetést, a térítésmentes eszköz átadást, a leltározási, selejtezési tevékenységet, a takarékosági intézkedések végrehajtását, továbbá átfogóan a Fiumei úti épület rekonstrukció lezárását.

A 10 vizsgált igazgatóság által készített intézkedési terv végrehajtásának utóellenőrzését végezte el a felügyeleti ellenőrzés és megállapította, hogy az igazgatási szervek az abban meghatározott feladatokat alapvetően teljesítették.

Az épületek közös üzemeltetésének vizsgálata öt intézményre terjedt ki, és néhány rendezendő kérdésre hívta fel a figyelmet.

Az Osztály a 2005. évi munkatervi feladatait teljesítette, munkaterven kívüli vizsgálat nem volt.

A 2005. évi felügyeleti ellenőrzések összegzéseként elmondható, hogy az igazgatóságok törekedtek a jogszabályi előírások és a szabályzatban foglaltak betartására, a takarékos gazdálkodásra, a pontos munkavégzésre.

A feltárt munkahibák sem tartalmaztak lényegi szabálytalanságokat és nem számottevőek az igazgatóságok működésében. Az ellenőrzések során jogellenes magatartás nem fordult elő.

III. 3. Nyugdíjszakmai felügyeleti ellenőrzés

Az ONYF a költségvetési felügyeleti ellenőrzésen túlmenően – munkatervben meghatározott szempontok szerint – nyugdíjszakmai felügyeleti ellenőrzéseket is tart, amelyek keretében az igazgatási szervek ügyintézési tevékenységét, a hatósági feladataik ellátását, a hatályos jogszabályok betartását és a jogalkalmazást vizsgálja. Ezt a tevékenységet a Szakigazgatási és Nyugdíjellenőrzési Főosztály két egysége, a Nyugdíjellenőrzési és a Területi Ellenőrzési Osztály látja el. Az általuk 2005. évben végrehajtott ellenőrzések a következők:

- Ellenőrizték a Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság nemzetközi nyugellátási igazgató-helyettesének felügyelete alá tartozó főosztályok (Nemzetközi Jogorvoslati és Igazgatási Főosztály, Kétoldalú Egyezmények Főosztálya, Európai Uniós Nyugdíjügyek Főosztálya) eljárását, nyugdíjszakmai tevékenységét, valamint szervezeti felépítését, a személyi állomány összetételét és a munkamegosztást. Ugyancsak ezen az igazgatóságon ellenőrizték a

megtérítési igények érvényesítésével összefüggő jogi-szakmai és pénzügyi jellegű szakfeladatok ellátását, valamint az adatbefogadással kapcsolatos tevékenységet.

- Vizsgálták a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság nyugdíjjogi, nyugdíjfolyósítási tevékenységét. Ennek keretében áttekintették a Nemzetközi Főosztály létszám- és munkaerőhelyzetét, felmérték a jogi-szakmai problémákat, továbbá vizsgálta az általános levelezés, a panasz és a közérdekű bejelentések intézését.
- Áttekintették az idegen térítményekkel kapcsolatos eljárást.
- Hat igazgatási szervnél (Budapest, Debrecen, Miskolc, Nyíregyháza, Salgótarján, Székesfehérvár) vizsgálták a másodfokú eljárások igazgatósági feladatainak ellátását.
- A Nógrád és a Zala Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságokon átfogó felügyeleti ellenőrzést tartottak, amely kiterjedt a nyilvántartási és a területi nyugdíjellenőrzési feladatokra, továbbá a megtérítési igények érvényesítésére, a megállapodások megkötésére és az ezzel kapcsolatos folyószámla-vezetési feladatok ellátására.
- A Békés, a Fejér, a Hajdú-Bihar és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságokon témaellenőrzést tartottak a foglalkoztatói adatbázis kezelésével összefüggésben, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén, a Fejér, a Győr-Moson-Sopron, a Heves, a Tolna, a Zala, valamint a Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságokon vizsgálták az adatbegyűjtést.

Általánosságban elmondható, hogy az ellenőrzések során feltárt hibák között téves jogértelmezés, ellátás jogalap nélküli megállapítása csak elvétve fordult elő. A hibák nagy része elsősorban eljárási kérdésekkel volt összefüggésben, illetve azok ügyintézői tévedésből keletkeztek. A hibák, hiányosságok a jelentésben rögzítésre kerültek, amelyek kijavítását később utóellenőrzés keretében vizsgálja a főosztály. Ilyen utóellenőrzést tartottak például a Fővárosi és Pest Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság Nyilvántartási Főosztályán és a Győr-Moson-Sopron Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóságon.

III. 4. A folyamatba épített előzetes és utólagos vezetői ellenőrzési rendszer működése a nyugdíjbiztosítási ágazatban

Az ONYF és igazgatási szervei jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve utasításban rögzítették a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés feladatait. A működés során felmerülő kockázatokat, azok mértékét, a hibák jellegét, a felelősöket, illetve a szabálytalanságok bekövetkezése esetén szükséges intézkedéseket az ellenőrzési nyomvonal keretében a főbb gazdasági folyamatokhoz kapcsolódó műveletként határozták meg. A kockázatkezelési rendszer működése szabályozásához

kapcsolódó iktatások és intézkedések nyilvántartását az igazgatóságok az ágazati egységes iratkezelési szabályzatokról szóló főigazgatói utasítás szerint kezelik. A vezetők folyamatos, illetve rendszeresen ismétlődő ellenőrzési feladatait a belső szabályzatok és a munkaköri leírások tartalmazzák. A belsőellenőrzés éves munkatervében a folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzési feladatok ellátásának vizsgálatát előírták.

Az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998.(XII.30.) Korm. rendelet 149. § (2) c) pontja előírását az igazgatási szervek vezetői teljesítették. E rendelet 23. számú melléklete szerint értékelték az igazgatóság folyamatba épített, előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés rendszerének működését, és azt az éves költségvetési beszámolóval együtt megküldték a felügyeleti szervnek. Az igazgatói nyilatkozat tartalmazta azt, hogy az adott szervezeten belül jól körülhatárolt volt a felelősségi körök meghatározása, működtetése. A vezetői beszámoltatás rendszerén keresztül folyamatos volt az információáramlás és a tevékenységet az igazgató rendszeresen értékelte.

III. 5. A megyei nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság beszámolóinak felügyeleti szervi felülvizsgálatáról

Az ellátásokat megállapító megyei, illetve Fővárosi és Pest megyei nyugdíjbiztosítási igazgatóságok, és az ellátásokat központilag folyósító Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóságok) 2005. évi beszámolóinak felügyeleti szervi felülvizsgálata a 217/1998. (XII.30.) Korm.r. (Ámr.) 149. § előírásai szerint, a következők szerint történt.

A beszámolók elkészítésének részletes szabályait, a beszámoló elkészítésével egyidejűleg teljesítendő adatszolgáltatási kötelezettségeket - az egyes beszámoló fajtákhoz kiadott PM kitöltési útmutatók alapján - az ONYF Pénzügyi és Számviteli Főosztálya az igazgatóságok felé köriratban írta elő, meghatározva a beszámolók leadásának időpontjait is.

Az igazgatóságok a beszámolóikat a meghatározott szabályok szerint kijelölt határidőre megküldték az ONYF Pénzügyi és Számviteli Főosztálya részére.

Az ONYF szakfőosztály a beszámolók felügyeleti felülvizsgálatát az Ámr. 149. § (3) bekezdésének d) pontja alapján elvégezte. A felügyeleti felülvizsgálat a költségvetési szervek „A” jelű, valamint NYUFIG „A” és „D” jelű beszámoló garnitúrájára terjedt ki.

Az Ny. Alap kötelező könyvvizsgálata során az ONYF, mint az igazgatási szervek felügyeleti szerve, a saját felülvizsgálata, valamint az auditor által tett észrevételek, javítási javaslatok beszámolókon történő átvezetésén keresztül biztosította, hogy a beszámolók meghatározott belső számszaki összefüggései, a mérlegtételek leltárral történő alátámasztása teljesüljenek, a beszámoló készítés összhangban legyen a jogszabályi előírásokkal, a PM által előírt követelményekkel és a felügyeleti szabályozásokkal.

III. 6. A Nyugdíjbiztosítási Alap 2005. évi elemi beszámolójának könyvvizsgálata

Az államháztartásról szóló 1992. évi törvény 86/A. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az Ny. Alap 2005. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló zárszámadási javaslat könyvvizsgálói hitelesített dokumentumok alapján készült. „Független Könyvvizsgálói Jelentés” a következőt is tartalmazza: „A könyvvizsgálat során a konszolidált éves beszámolóját, annak részeit és tételeit, azok bizonylati alátámasztását az érvényes Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokban foglaltak szerint felülvizsgáltuk, és ennek alapján elegendő és megfelelő bizonyosságot szereztünk arról, hogy a konszolidált éves költségvetési beszámolót a számviteli törvényben, illetve az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000.(XII.24.) Korm. rendeletben foglaltak és a Magyarországon elfogadott általános számviteli elvek szerint állították össze. Véleményünk szerint a konszolidált éves költségvetési beszámoló az Ny. Alap és a konszolidálásába bevont államháztartási szervezetek 2005. december 31-én fennálló együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.”

III. 7. Az Állami Számvevőszék 2005. évi vizsgálatai

Az Állami Számvevőszék - az alapkezelő ONYF-nél és a kijelölt igazgatási szerveknél - a Nyugdíjbiztosítási Alap 2004. évi zárszámadásának, illetve a Nyugdíjbiztosítási Alap 2006. évi költségvetési javaslatának ellenőrzését végezte, melynek eredményéről az érintett törvényjavaslat tárgyalásakor tájékoztatta a T. Országgyűlést. Számvevői vizsgálat kezdődött 2005. őszén a Nyugdíjbiztosítási Alap működésének átfogó (2001-2005.) ellenőrzése témakörében, amely a fejezeti indokolás készítésének időpontjában már befejeződött, a végleges összefoglaló jelentés-tervezet elkészült, az ONYF véleményezte, várhatóan július végén lesz nyilvános.

IV. A Nyugdíjbiztosítási Alap ellátási és működési szektorának mérlegtagozódása és egyes tételeinek alakulása

IV. 1. Az Ny. Alap ellátási vagyonának alakulása

ESZKÖZÖK

Az eszközök éves záró állománya 53 091,2 millió forint, amely azonos a forgóeszközök összegével. A csökkenés az előző évhez képest 5 620,2 millió forint, mértéke 9,6%.

- A készletek a beszámolási időszakban jelentős mértékben 119,3 millió forinttal csökkentek, így az év végi összegük 40,8 millió forint. Ez az összeg tartalmazza a követelés (járulék tartozás) fejében, értékesítési céllal átvett készletek állományát.

A készletekben bekövetkezett állomány csökkenés nagy részének oka a korengedményes nyugdíjtartozás fejében átvett készletek 63,8 millió forint összegű – átadás miatti – kivezetéssel összefüggésben következett be. A korengedményes nyugdíjtartozás fejében átvett eszközök nem a Ny. Alapot illetik meg, mivel a központi költségvetés a korengedményes nyugdíj hiányát minden évben megtérítette a Ny. Alap részére, így ezek a vagyonelemek a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás éves kereteinek végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVIII törvény 28.§ rendelkezései alapján a KVI-hez kerültek átadásra.

- A forgóeszközök jelentős tétele a követelések értéke, mely 46 913,8 millió forint. A követelések legnagyobb tétele az adósállomány, melynek összege 44 362,3 millió forint, mely az előző évihez viszonyítva 12,7 %-os csökkenést mutat. Az adósállomány legnagyobb részét az APEH által készített leltárban kimutatott járulékadósok állománya képezi, egy kisebb részét pedig a NYUFIG-nál és a megyéknél elszámolt egyéb járulékjellegű tartozások állománya. Az APEH által kimutatott adósállomány 110 812,9 millió forint, az erre elszámolt értékvesztés összege 68 378,7 millió forint. Az adósok állománya összességében 114 495,7 millió forint, melyet 70 133,4 millió forint összegben elszámolt értékvesztés összegével csökkentve állítottunk a mérlegbe.
- A beszámolási időszak végén a követelésállomány összetétele: áruszállításból, és szolgáltatásból a követelés 0,3 millió forint, az adósok könyv szerinti értéke 44 362,3 millió forint, az egyéb követelések értéke 2 551,2 millió forint.
- A járuléktartozás fejében átvett értékpapírok, részesedések könyvszerinti 40,4 millió forintos értéke az előző évihez viszonyítva 18,6 millió forinttal csökkent.
- A pénzeszközök állományértéke 2004. év végén 3 400,2 millió forint, ez a beszámolási időszakban 1 994,8 millió forinttal csökkent, így a 2005. évi záró állomány értéke 1 405,4 millió forint. A pénzeszközök között az Alap kezelője a kincstári számlák és a pénztárak tételeit tartja nyilván.
- Az egyéb aktív pénzügyi elszámolások beszámolási időszak végi állománya 4 690,8 millió forint, mely az előző évhez képest 2 979,3 millió forinttal csökkent. Itt tartjuk nyilván a nem a nyugdíjbiztosítási alap terhére finanszírozott, megtérítendő elszámolások állományának összegét.

FORRÁSOK

A források záró állománya 53 091,2 millió forint, amely jelentős részben a rövidlejáratú és egyéb kötelezettségek 112 386,1 millió forintos, magas

összegéből, valamint a saját tőke és a tartalékok negatív állományának összegzéséből adódik.

- A saját tőke év végi állományának alakulására – mely évek óta negatív összegű – az eszközökben és forrásokban lezajlott változások gyakorolnak hatást, ami az adós és kötelezettség állományon túl, elsősorban az egyre növekvő összegű hitelállomány következménye.
- A költségvetési tartalékok záró állománya -6 087,9 millió forint, mely a kiadási többlet és a bevételi lemaradás 2005. évi változásának eredménye. Az előző évi záró állomány összege - 5 027,2 millió forint volt.
- Hosszú lejáratú kötelezettsége az előző évihez hasonlóan az idén sem volt az Alapnak.
- A rövidlejáratú kötelezettségek állománya az előző évihez képest jelentős összegű növekedést mutat. Ez a növekedés a magas összegű rövidlejáratú hitelállomány összegéből adódik, melynek összege 89 989,7 millió forint, az előző évhez viszonyítva 16,1 %-kal emelkedett, ami az Alap hiányának finanszírozásából adódott. A túlfizetés állomány értéke 21 817,1 millió forint, mely már a 2005. évi bevallások feldolgozása utáni állapotot mutatja, így az előző évi 21 000,8 millió forintos összeggel összehasonlítva, mindössze 3,9 %-os növekedést mutat.
- Az egyéb passzív pénzügyi elszámolások előző évi összege 10 138,9 millió forint, mely a tárgyévi 12 184,1 millió forintos állományhoz viszonyítva 20,2% növekedést mutat. A növekedés főként az átfutó bevételként kimutatott új korengedményes nyugdíj előre befizetése miatti állomány növekedéséből adódik.

IV. 2. Az Ny. Alap működési vagyonának alakulása

ESZKÖZÖK

Az eszközök éves záró állománya 20 020,2 millió forint, az előző évhez mérten 1,13 %-kal (22,5 millió forinttal) nőtt az alábbi tételek 2005. évi változásának következményeként.

- Az eszközök legnagyobb hányadát (86,0 %) a befektetett eszközök képviselik 17 211 millió forinttal, melynek összetételét a következők határozzák meg.
- Az immateriális javak értéke 180,6 millió forint, amely 72,4 millió forinttal alacsonyabb összegű, mint a 2004. évi záró állomány. A változást az immateriális javak értékcsökkenése és egyéb változások miatti 219 millió forintos csökkenés, és a 146,6 millió forintos 2005. évi állománynövekedés eredményezték.

- A tárgyi eszközök (ingatlanok, gépek berendezések, beruházások stb.) záró állománya 16 720,2 millió forint, az előző évihez képest a csökkenés 33,2 millió forint. A csökkenésben szerepet játszott, hogy 2004-ben a számítástechnikai géppark cseréje megtörtént, ezért 2005-ben jelentős ingatlan, gép, berendezés beruházás nem történt, alapvetően a meglévő eszközállomány állagmegóvása valósult meg. A csökkenésre tendenciájában a 2 604,4 millió forintos egyéb változás és a 2 642,1 millió forintos állomány-növekedés hatott.
- Az egyéb aktív pénzügyi elszámolások 2005. évi záró állománya 5,7 millió forint. Az aktívák között szerepelnek azon függő-átfutó-kiegyenlítő kiadások, amelyek teljesítése költségvetési szempontból nem a tárgyévet érinti. A beszámolási időszakban a csökkenést (188,8 millió forint) a nyitó állomány tételeinek 2005. évi rendezése okozta. A függő tételek véglegesen a 2006. évben kiadásként kerülnek elszámolásra.

FORRÁSOK

A források éves állománya 20 020,2 millió forint. Legnagyobb hányadát a saját tőke képviseli, a fennmaradó összeg a tartalékokból, valamint a kötelezettségekből tevődik össze.

- A saját tőke állománya: 16 162,7 millió forint, a források 80,7 %-a. A növekmény 494,5 millió forint, amely lényegében a tőkeváltozások eredménye. Ennek okai az eszköz oldalon már részletezett befektetett eszközök és forgóeszközök változásainak hatása a forrásokra.
- A tartalékok 2 433,6 millió forint összegének kialakulását a tárgyévi kiadási megtakarítás és a többletbevétel határozta meg. A tartalékok összege megegyezik a tárgyévi előirányzat maradvány összegével, amely az előző évhez képest 266,5 millió forinttal növekedett. A maradvány kialakulását kormányzati intézkedések is jelentősen befolyásolták.
- A kötelezettségek állománya 1 423,9 millió forint, mindössze 7,11 %-a a források összegének. Ebből hosszú lejáratú kötelezettség 532,7 millió forint, (előző évi 956,5 millió forint) amely a világbanki hitel törlesztő részlete, csökkenését a 2005. évi törlesztő részlet kifizetése eredményezte. A rövid lejáratú kötelezettségek állománya 889,7 millió forint (az előző évi 899,5 millió forint), e tételek között került elszámolásra az áruszállításból és szolgáltatásból adódó fizetési kötelezettség, valamint a 2006. évre esedékes világbanki hitel törlesztő részlete.

- Az egyéb passzív pénzügyi elszámolások záróállománya 1,5 millió forint, az előző évhez képest a csökkenés 304,9 millió forint. A csökkenést a korábbi évek rendezetlen tételeinek tisztázása és 2005. évi pénzforgalmi elszámolása eredményezte.

Összefoglalva, a működési eszköz-forrás állomány 20 020,2 millió forintra, 1,1 %-kal, – 22,6 millió forinttal – növekedett az előző évhez képest.

V. Nem az Ny. Alapból finanszírozott ellátások 2005. évi alakulása

A nyugdíjbiztosítás igazgatási szervei által megállapított és/vagy folyósított, de nem az Ny. Alapból finanszírozott nyugdíjszerű ellátások, különböző pótlékok, stb. összege 2005-ben 149 880,9 millió forint volt, 7,8 %-kal magasabb az előző évinél. A fenti összegből 124 354,3 millió forint a központi költségvetésből finanszírozott ellátásokhoz, 25 520,5 millió forint az egyéb forrásból finanszírozott ellátásokhoz, 6,1 millió forint pedig az előző évi elszámolások rendezéséhez kapcsolódó kiadás. A központi költségvetésből finanszírozott ellátások a jövedelempótló és -kiegészítő szociális támogatások, valamint a pénzbeli kárpótlás és a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított ellátások kiadásait tartalmazzák. (Az előbbi finanszírozója az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, az utóbbié pedig a Pénzügyminisztérium.)

A 2005. évi finanszírozás helyzetét tekintve a központi költségvetés által finanszírozott *jövedelempótló és -kiegészítő szociális támogatások* ellátási kiadásai 117 483,6 millió forint összegben teljesültek. Az éves előirányzat (távhőszolgáltatási támogatás 975,0 millió forintos előirányzatával együttes) nagyságát – 120 203,0 millió forintot – figyelembe véve, éves szinten ezeknek az ellátásoknak a kiadásainál 2 719,4 millió forint megtakarítás mutatkozik. Az előirányzathoz képest túlteljesülés következett be a rokkantsági, az egészségkárosodási járadék és a bányászok korengedményes nyugdíja, valamint a politikai rehabilitációs és más nyugdíjkiegészítések kiadásainál. Legnagyobb mértékű a túlteljesülés – 471,6 millió forint – a bányászok korengedményes nyugdíja esetében. A többi ellátást tekintve a tényleges kiadások elmaradtak az előirányzattól, legjelentősebb mértékben: 2 226,5 millió forinttal a megváltozott munkaképességűek járadékainál. Jelentősebb megtakarítás: 639,3 millió forint és 634,7 millió forint mutatkozik még a távhőszolgáltatási támogatás, illetve a mezőgazdasági járadékok kiadásainál.

A vonatkozó kormányrendelet előírásainak megfelelően 2005. év folyamán a nyugdíjasok az arra jogosító feltételek fennállása esetén távhőszolgáltatási támogatást igényelhettek az önkormányzat jegyzőjénél, amelyet a nyugdíjfolyósító szervek folyósítanak. A távhőszolgáltatási támogatás kiadásainak elszámolására és megtérítésére a jelzett kormányrendeletben és a finanszírozás rendezésére létrejött PM-ICSSZEM-Kincstár-ONYF megállapodásban foglaltak szerint első ízben 2005. december hó folyamán

került sor. A támogatás 2005. évben folyósított összege 335,7 millió forint volt.

Az ellátási kiadások 4,3 %-kal haladják meg a jövedelempótló és -kiegészítő szociális támogatások 2004. évben teljesített kifizetéseinek (112 604,0 millió forint) összegét, a távhőszolgáltatási támogatás nélkül ez a mérték 4,0 %. E változásban az egyéb hatások mellett elsősorban az játszott szerepet, hogy bár az ellátottak száma 2004. évhez képest 4,9 %-kal csökkent (a tárgyévi átlagos létszám: 636 671 fő), ezt ellensúlyozta a nyugdíjszerű ellátások 2005. évben két alkalommal – együttesen 7,4 %-os mértékben – végrehajtott emelése, valamint a 13. havi ellátások növekedése.

A bevételek, amelyek összege 117 436,9 millió forint, 46,7 millió forinttal maradnak el a kiadásoktól, ezt a hiányt kell a zárszámadás keretében az Ny. Alap részére megtéríteni.

A **pénzbeli kárpótlás** 4 579,3 millió forintos kifizetése az előirányzat 4 660,0 millió forintos összegéhez képest 80,4 millió forint megtakarítást eredményez. A **Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok** kiadásainál: 2 291,4 millió forint, az előirányzat 2.460,0 millió forint összegéhez mérten 168,5 millió forint megtakarítás mutatkozik.

A pénzbeli kárpótlás kiadásai 4,4 %-kal, a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok kiadásai 1,4 %-kal kisebbek a 2004. évi kiadásoknál. Utóbbi ellátásnál az 1997. évi X. törvény 2005. évi módosítása az életjáradékokra váltható további keret összegét 250 millió forintra emelte, valamint a munkaképesség csökkenésből eredő jogosultság figyelembevételét 1997. január 1-jei visszamenőleges hatállyal állapította meg. Az ellátottak száma mindkét ellátás esetében csökkent (9,4, illetve 4,2%-kal), az átlagos létszám a pénzbeli kárpótlás esetében 30 462, a Párizsi békeszerződésből eredő kárpótlás esetében pedig 13 356 fő volt. Ugyanakkor mind a pénzbeli kárpótlás alapösszegének, mind a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok összegének emelésére sor került az év folyamán.

E két ellátás esetében a bevételek összege együttesen 6 871,0 millió forint, amely 0,3 millió forinttal meghaladja a kiadásokat, amelyet ugyancsak a zárszámadás keretében kell a központi költségvetés részére az Ny. Alapnak visszautalnia.

Az ún. „**régi**” **korengedményes nyugdíj** esetében a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás három éves kereteiről szóló törvény végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVIII. törvény 28. §-ának végrehajtása során megtörtént a vagyonelemeknek az ONYF könyveiből történő kivezetése és a KVI részére történő átadása, valamint a bevételek átutalása a központi költségvetés részére.

Az „**új**” **korengedményes nyugdíj** 2005. évi kiadása 8 052,4 millió forint, a 2005. évet illető bevétele 6 915,6 millió forint – a nyugdíjemelésekből

adódó – hiánya ezáltal 1 136,8 millió forint volt, amelynek megtérítése az 1999. évi CIX. tv. 14. §-a alapján a Munkaerőpiaci Alapot terheli.

Az „új” korengedményes nyugdíj 2005. évi kiadása 20,9 %-kal magasabb a 2004. évinél. Az ellátottak átlagos száma 5 766 fő volt, amely 2,6 %-kal magasabb az előző évihez viszonyítva. A kiadások növekedésének irányába hatott emellett az ellátásoknak az év folyamán két alkalommal történt emelése, valamint a 13. havi nyugdíj összegének növekedése is.

A hadigondozotti ellátások és a vagyoni kárpótlási életjáradék kiadásainak megtérítése – az utólagos finanszírozási rendnek és a megállapodásokban foglaltaknak megfelelően – a kifizetésekhez igazodik. Az éves szinten mutatkozó minimális eltérések a hőközi kifizetésekből, ill. az év végi elszámolások miatti időbeli eltolódásokból adódnak. Részletezve:

A hadigondozotti ellátások kiadásai 4 790,5 millió forint összegben teljesültek, bevétele 4 788,8 millió forint volt, 1,7 millió forint „alul”-finanszírozást eredményezve.

A vagyoni kárpótlási életjáradék kiadása 2 908,1 millió forint, bevétele 2 908,5 millió forint volt, ezáltal 0,4 millió forint túlf finanszírozás keletkezett ennél az ellátási körnél.

A **vagyoni kárpótlási életjáradék** kiadása 0,8 %-kal elmarad a 2004. évi kiadások összegétől, a hadigondozotti ellátások kiadásai pedig 3,7 %-kal csökkentek 2004. évhez képest. Az ellátottak átlagos száma a vagyoni kárpótlási életjáradék esetében 45 008, a hadigondozotti ellátások esetében pedig 19 273 fő volt, ami mindkét ellátás esetében (7,0, illetve 8,9 %-os) létszám-csökkenést jelez. Ezt azonban részben, vagy egészben ellensúlyozta az ellátások emelésének hatása.

A Hadigondozottak Közalapítványa és az ÁPV Rt. által finanszírozott ellátások tekintetében a többletek, illetve hiányok rendezésére finanszírozási megállapodások alapján kerül sor.

Végezetül meg kell említeni a **Nemzeti Földalapkezelő Szervezet által finanszírozott termőföld életjáradékot**, amelynek kiadása 9 769,5 millió forint, bevétele 6 482,5 millió forint, az „alul”-finanszírozás összege ennél az ellátásnál 3 287,0 millió forint volt, tekintettel arra, hogy az NFA a kiadásokat – a rendelkezésére álló forrás hiánya miatt – nem tudta teljes egészében megtéríteni, ugyanakkor a megállapított járadékot folyósítani kell. A hiányt a zárszámadás keretében kell rendezni.

A termőföld életjáradék kiadásainak összege a 2004. évnek több mint kétszerese, az ellátottak száma 4 215 főről 14 632 főre emelkedett.

2005. évben – az előző évi elszámolások rendezését is figyelembe véve – a nem az Ny. Alapból finanszírozott ellátások összes kiadása 149 880,9 millió forint, bevétele 146 946,6 millió forint, a finanszírozási hiány a fentiekben részletezettek közül következően 2 934,3 millió forint volt.

A működési költségtérítések alakulása

A jövedelempótló és -kiegészítő szociális támogatások működési költségeinek megtérítésére az 1 250,0 millió forintos eredeti előirányzaton túl a Kormány a távhőszolgáltatási támogatás működési kiadásainak fedezetére 5 millió forintot biztosított. A költségvetési törvényben foglaltak alapján az ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter – az ellátások évközi emelésének többletkiadásaira tekintettel – engedélyezte a folyósított ellátások utáni költségtérítés előirányzatának 42,1 millió forinttal történő túllépését. A költségtérítésre a fentieknek megfelelően 1 297,1 millió forint összegben került sor.

A pénzbeli kárpótlás és a Párizsi Békeszerződés alapján folyósított életjáradékok tekintetében a térítés az eredeti előirányzatnak megfelelően: 123,0 millió forint összegben teljesült. A központi költségvetés által finanszírozott ellátások együttes működési költségtérítése így 1 420,1 millió forint volt.

A hadigondozotti ellátások 2005. évben elszámolt működési költségeinek megtérítése 31,2 millió forint, a vagyoni kárpótlási életjáradéknak a finanszírozói megállapodás alapján elszámolt működési bevétele 90,1 millió forint, a termőföld életjáradék 2005. évben megtérített működési költsége 34,9 millió forint, az összes, nem az Ny. Alapból finanszírozott ellátások működési költség térítése 2005. évben tehát 1 576,3 millió forint volt.

Budapest, 2006. május „.....”.

Dr. Barát Gábor
főigazgató